

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi Nrul 11 a

INSERȚIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Lee
deschisă costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se lu-
napoiază.

Să ne dăm seamă

(F.) Politică românească nu se poate face cu șanse de izbândă decât ținând cont, afară de referințele politice din Ungaria și de relațiile mari politice ale Monarhiei întregi și, în același timp, și de raporturile politice externe. Toți, cari au cuvânt hotărâtor în conducerea poporului românesc, ar trebui să fie pe deplin lămuriți și în curent cu toate aceste puncte de vedere. Nădejde, de a schimba spre bine soarta neamului nostru, nu putem avea, decât atunci, când vom ști să exploatăm în mod conștient constelația politică internațională și efectele, pe cari această constelație le produce asupra curentelor politice din Ungaria.

Politica dezastruoasă, pe care au făcut-o maghiarii, dela înangurarea dualismului încoace, a subminat cu desăvârșire temelile șubrede ale pactului dela 1867. Pe cât de mult ținea parlamentul vechiu, curial din Austria, dominat de ideile pseudo-liberalismului, la susținerea formei dualiste a Monarhiei, pe atât de mare este antipatia tuturor partidelor din actuala cameră austriacă în contra perpetuării stărei privilegiate, de care se bucură elementul maghiar, pe contul tuturor popoarelor Monarhiei, în urma dualismului.

Și tot mai lămurit să desprinde din haosul de idei tendința federalistă, pe base de autonomie națională, la toate partidele politice de dincolo de Leitha. Decât un *trialism*, la tot cazul ar fi mai avantajos un federalism pentru întregul imperiu Habsburgic. Căci *trialismul* nu ar putea satisface aspirațiilor îndreptățite ale croaților și sârbilor, dar ar trezi nemulțumirea tuturor celorlalte națiuni și ar crea o platformă de drept veleităților de drept public ale maghiarilor, boemilor și polonilor.

Înloc de a asigura liniștea între popoare *trialismul* ar provoca nouă certe și gelozii între națiuni. Atât bărbații conducători ai diferitelor grupări etnice din Austria cât și cercurile hotărâtoare ale Monarhiei fiind convinse că dualismul trebuie delăturat, tind spre înjghebarea unei soluții în cadrele ideilor dezvoltate de Aurel C. Popovici în epocala sa operă despre statele unite ale Austriei-Mari. Aceste tendințe se desprind tot mai hotărât și este de prevăzut că nu mai e departe momentul când toate popoarele Austriei vor da mână de ajutor celor în drept spre așternerea temelilor politice ale Monarhiei pe bazele largi ale egalei îndreptățiri a tuturor națiunilor.

În Ungaria numai croații, românii și slovacii sunt destul de puternici spre a putea, în alianță cu popoarele Austriei, să impuie și pe teritoriul coroanei Sf. Ștefan forma federativă de stat.

Evoluția aceasta ar fi singura evoluție

normală. Căci o Austrie federalisată pe bază de autonomii naționale și o Ungarie *quasi* — independentă nu pot forma o monarhie unitară și puternică. Interesele lor ar fi deosebite, în loc să fie indentice.

În loc de consolidare ar urma desbinarea forțelor imperiului Habsburgic prin fărâmițarea energiilor naționale.

Ca să fie dependentă soarta acestui imperiu de voința cutărui partid din parlamentul Ungariei este o stare intolerabilă nu numai din punctul de vedere al dinastiei, dar și din punctul de vedere al intereselor fiecărui popor. Căci numai un stat care dispune de armată puternică inspiră respect vecinilor și asigură astfel dezvoltarea liniștită economică, politică și culturală pentru popoarele cari îl alcătuiesc.

Preponderența maghiarilor, care de un deceniu încoace a degenerat în omnipotență, nu se va putea paraliza decât prin organizarea *intregei* monarhii pe baze federative. Găsindu-și fiecare națiune mulțumirea și deplina garanție a dezvoltării sale în cadrele autonomiei naționale ea va avea un interes binepricteput real și vital să contribuie la susținerea unui organism *puternic* de stat și astfel va aduce cu extrema încordare a forțelor sale, toate jertfele necesare pentru întărirea monarhiei. Cum în politică interesul determină acțiunile trebuie să ne dăm seamă că afară de aceste considerații de ordin *intern* au contribuit și raporturi și fenomene din politica *externă* la accelerarea dezvoltării tendințelor federaliste, în sânul cercurilor hotărâtoare.

Acolo unde se face politica României, acolo se face și politica *intregului* neam românesc.

Cu drept cuvânt se zice că de prezent ca și în trecut politica României se face la Berlin și la Viena.

Ieuit între slavii de nord și cei din Balcani elementul român este un aliat extrem de prețios pentru Germania aliată cu Austro-Ungaria. Nu mai puțin trebuie însă să tindă politica monarhiei noastre într-acolo ca să mulțamească elementul slav împlinindu-i aspirațiile naționale în așa măsură încât veleități ruselele nicicând să nu poată prinde rădăcini în sânul lui.

Din acest punct de vedere se explică dela sine faptul că factorii decizători ai monarhiei tind nu numai să înfrângă prepotența maghiară ci să mulțamească și din considerații de ordin superior al politicii externe, în *cadrele imperiului habsburgic, toate popoarele*.

Că ce importanță li-se dă fenomenelor politice din Rusia la Viena, dovedește faptul că „Reichspost“ marele organ al crești-

nilor-sociali, care are raporturi intime cu cercurile hotărâtoare, în n-rul său din 9 I. c. publică, la loc de frunte, o corespondență din St.-Petersburg, în care se constată unele fapte de extremă importanță. Intre altele se zice:

„Mai curios decât obișnuita muncă de subminare a ziarului „Nowoje Wremia“ ne atinge articolul publicistului N. Durnowo în moderatele și conservativele „Petersburgskija Wjedomosti“, cari au mai dat într'un rând cuvântul principelui Swiatopolk-Mirski pentru a se expectora asupra împărăției Germaniei. Articolul lui Durnowo se ocupă de necesitatea de a trage consecvențele *manifestației de prietenie ruso-română* din vara anului 1911 și de a înstrăina România de către Austria, spre a împărți apoi Austria între ele, aliatele Rusia și România! Planul e straniu dar nu e nou.

Până acuma a trecut însă drept o taină a inimei propagandiștilor ruși, cari au luat inițiativa apropierei prietenești de România, cu ocazia căreia, precum se știe, au fost nimicite la Constanța două vase rusești. Acuma trimbiță planul în lume, cu motivarea că România s'a luptat totdeauna pe partea Rusiei în contra Turcilor și că regele Carol ar nutri și astăzi sentimentele amicale pe cari le-a câștigat, în zilele frăției de arme ruso-române, la Plevna. *Nu mai* din cauza Basarabiei stau românii de partea contrariilor Rusiei. Aceasta indică drumul spre inimile lor. Să le dăm în schimb pentru acțiunea lor îndreptată în contra Austriei județele românești din Basarabia! Să încheiăm cu ei deja de pe acuma o alianță pe baza acestei perspective! Împreună cu Românii împărțim Austria! România va primi ținuturile românești ale Ungariei: partea românească a Bucovinei cu vechia capitală moldovenească Suceava, Transilvania, Bănatul și comitatul Aradului. Rusia își ia Galiția, Haliciul rusec de odinioară, Lodomeria și „părțile slave“ ale Austro-Ungariei. Nemții din Austro-Ungaria și Germania vor fi neputincioși când slavii și românii monarhiei dunărene se vor arunca veseli în brațele eliberatorilor. Austria așteaptă numele momentul ca să poată declara război Rusiei; trupele ei stau gata.

Austria va da ansă la războiu prin ocuparea Novibazarului și prin înaintarea spre Salonic, poate și prin o asuprire și mai pronunțată a „rușilor“ în Galiția. Dacă îi făgăduiește României Basarabia, joacă rolul eliberatorului.

Rusia trebuie să fie mai sprintenă. România ar fi un aliat mai prețios decât Englitera și Franța, cari eventual nu s'ar dovedi de sinceri.

Conflictul ruso-englez se apropie tot mai mult. Chiar și presa naționalistă întoarce

tot mai mult spatele Englierei. Mania de a se alia după putință cu popoare, cari nu sunt vecine, ca d. e. Italia, nu se mai poate valida față de Engliera, de când, în Persia, a ajuns vecina Rusiei. Tendința de căpetenie este însă nimicirea Austriei în care rușii văd concurentul la egemonia în Balcani.

Nu se poate crede că ministrul Sasanow ar împărtăși dorințele d-lui Durnowo. Oricum ar fi însă: Dacă în Austro-Ungaria nu se asigură votarea proiectelor militare, atunci avem de a face cu un lucru foarte serios*.

„Reichspost” dă tendințelor acestora rusești atâta importanță fiind organul principal al ideilor federalizării monarhiei Habsburgice, pe baze autonomiste-naționale.

Noi nu putem, nu e permis, să rămânem indiferenți în fața evenimentelor cari se pregătesc și cari rezervă și elementului românesc un important rol istoric atunci, când se vor așeza temelile nouă și trainice ale Austriei-Mari.

În alianță cu neamurile nemaghiare din Austria și din Ungaria vom reuși să asigurăm poporului românesc libertatea sa națională în cadrele imperiului habsburgic dacă atunci, când se va ivi momentul hotărâtor vom ști să ne impunem ca un factor serios politic.

Privind din această perspectivă simptomele politice interne din Ungaria vom găsi cu ușurință explicarea multora din ele.

Vom pricepe de ce încearcă contele Tisza să ne îmbete cu apă rece. Vom pricepe de ce au încercat „pacificarea” noastră Khuen și Justh, cu toate că programul nostru „nu e compatibil” cu dreptul public maghiar și cu toate că partidul național român, în ochii lor, nu există *legalmente*. Nu vom putea pricepe însă naivitatea „transacționistilor” de bună credință și nici ticăloșia trădătorilor noștri d'alde Mangra, Vlaicu. Și nu vom pricepe cum se pot găsi români, cari au poftă să discute *teorii* politice atunci când închegând șirele noastre în strânsă solidaritate, în scurt

timp vom putea să ne impunem voința obștească, voința de a trăi în deplină libertate națională. Vechiul blăstem ne slăbește. Roma deliberează și perde Saguntul.

Noi tot discutăm, pe când, *soarta unui neam nu trebuie discutată ci afirmată!*

INTERNE

Episcopia greco-cath. maghiară.

„Unirea”, organul provinciei noastre mitropolitane gr.-cath., înregistrând dezastrul național ce ne ajunge pe urma cunoscutei hotărâri a scaunului papal, serie:

„Memorandul episcopului nostru către scaunul apostolic în chestia episcopiei maghiare a rămas în parte fără efect. Papa Piu al X-a a aprobat proiectul guvernului maghiar de a înființa noua episcopie. După informațiile foilor maghiare la noua episcopie se vor adăura 41 parohii din dieceza Orăzii-mari (proiectate 52), 4 din dieceza Gherlei (proiectate 7), iar înființarea contemplatului vicariat al Săculmei a rămas baltă. Din arhidieceză nu se ia nici o parohie pentru noua episcopie”.

Un deputat ungar — cu oștea... În ședința trecută a camerei deputatul Desideriu Polonyi, în cadrele unei interpelații referitoare la stările din Croația, a spus următoarele:

„Acum vre-o 3—4 zile a avut loc în București o întrunire populară, sub supravegherea autorităților și în care, referindu-se la cazul celor 16 seminaristi români din Oradea-mare, oratorii au tratat pe Ungaria de hordă barbară.

Rog pe primul-ministru să caute a se convinge dacă ministrul comun, a cărui datorie constituțională e să acopere onoarea națiunii ungare, e dispus a face demersuri pentru ca această insultă adusă onoarei Ungariei să fie reparată și făcută imposibilă pentru viitor”.

Ziarele din țară însoțesc această gafă a lui Irimie cu următorul comentariu:

Dupăcum se vede susceptibili deputați unguri sunt foarte promți: ei interpelează cu vehemență asupra unor demonstrații, cari nici n'au avut încă loc și citează chiar fragmente de discursuri pe cari oratorii români le vor rosti poate abia când întrunirea va avea loc în realitate.

Frații din regat pentru eroii din Orade, Comitetul național român pentru comemorarea eroilor și martirilor neamului, s'a întrunit sâmbătă la dl Dim. C. Butculescu, spre a lua ultimile dis-

pozițiuni pentru serbarea națională de ieri, duminică.

Scopul serbării este a se ridica protestări solemne și energice în contra eliminării celor 16 studenți români dela facultatea de teologie din Oradea-mare, pentru simplul motiv că între ei au vorbit românește, în loc să vorbească numai un-gurește.

Programul serbării de protestare e, pe cât de simplu, tot pe atât de înălțător:

Dimineața la orele 9 toate societățile și toți aderenții acestei mișcări s'au întrunit la Cișmegeiu, de unde formând o procesiune solemnă, au trecut cu muzica în frunte până la biserica Sf. George nou.

Aci s'au înălțat rugi circumstanțiale pentru cele 16 victime române ale maghiarismului.

De aici tot în procesiune s'au dus la statua lui Mihai Viteazul, unde, după un discurs de ocazie s'a depus o coroană.

Presă din monarhie despre noul guvern român. Ziarul „Pester Lloyd” publică un articol, în care se ocupă cu retragerea primului-ministru Carp cât și cu motivele, cari l'au determinat să propună regelui remanierea cabinetului.

Vorbind despre programul guvernului Carp, ziarul scrie următoarele:

La marele program de reforme al ministrului Carp, opoziția unită a răspuns prin inaugurarea unei politici meschine de coterii ce nu se obișnuște nici chiar în apropierea Balcanilor. Acest curs regretabil a dat apoi naștere la cunoscuta chestiune a tramvaelor.

Ziarul publică date biografice despre noul prim-ministru T. Maiorescu, relevând în termeni elogioși activitatea sa de până acum.

Ziarul continuă apoi astfel: Numirea dlui Maiorescu fost ministru de externe în cabinetul Carp, ca prim ministru este cea mai bună dovadă a continuității politice externe atât de rodnică și înțelepte, ce a urmat-o România, în aceste timpuri pline de incurcături internaționale.

„Neue Freie Presse” publică o corespondență din București, privitoare la cauzele actualei remanieri ministeriale din România.

Articolul descrie geneza legii tramvaiului și dușmăniile înverșunate dintre partide cari au decurs din aceasta.

Noul președinte al consiliului de miniștri, Maiorescu, e vrednic de această demnitate, din cauza moderațiunii sale și a vederilor sale politice cumpătate.

Importantă e chemarea la cârma statului a lui Maiorescu și din punctul de vedere al politicii externe, în conducerea căreia el a dat dovadă de o profundă înțelegere a necesității de a cultiva și pe viitor excelente relațiuni dintre România și amicii ei încercați.”

Omul cu piciorul de lemn

De I. Broșu

S'a îmbătat poliacul — s'a îmbătat! strigau băeții.

Dacă se făcea cumva de ieșial tocmai în momentul acesta pe poartă, puteai observa un om interesant, adus nițel dela șele, cu capul plecat cu barba și mustățile rase, cu ochii de un vânăt intenziv, bălăbănușii mâinile incoace și încolo ca pe niște clopote și făcându-și drum printre diavolii de băeți eșiți șgomotoși din școală, cu o bătă ghintuită. Poatecă de n'ar fi să aibă afurisitul ăla de picior de lemn, i-ar fi mai ușor la toate, dar așa câtă vreme băeții dau săltăreți *turatura* înaintea lui și după dânsul, — el mai mult tot în laturi și în napoi: șoltic — șoltic!

S'a îmbătat poliacul! s'a îmbătat!

Asta era într'o sâmbătă, într'o sâmbătă cătră vecernie, în presara Floriilor. Dacă se întâmpla să eși acum la stradă pentru vre-o afacere oricare puteai observa pe același om ca și altădată, cam la aceeași oră ca și altădată, cam în aceeași poziție ca și altădată, afară că azi poliacul spre deosebire ducea de coadă o pisică moartă, cu capul sdrobot și plângea... plângea. Și cum își bălăbănea înainte și înapoi brațele ca de obicei, capul pisicii atingându-se de pantalonii largi îi umpluse postavul de sânge, cu sânge încheșat și negru, amestecat cu creeri. Mergea așa în neștire, uluit ametit, ca și cum ar fi intrat într'un gol în care nu se află nici un singur punct de orientare.

Unde s'o fi ducând și de unde o fi venind oare?

Baba Salomia, îi ese în cale, femeia aceea cunoscută cu bărbia ascuțită și ochii de șoarece, ceartă pe băieți și îl întreabă:

— De unde vii poliacule?

— De-acasă!

Și unde te duci?

— Acasă!

— Ce faci cu pisica?

— O duc acasă!

— Da, unde ai găsit-o?

— Acasă!

— E moartă poliacule! ai prostiț pe semne!

— Și dacă-i moartă, ce? Iac'asa!

A nebunit poliacul — a nebunit! (tipau acum băeții cât îi ținea gura, izbind cu băta ce și-o perduse pe uliță, în fața bietului om cu piciorul de lemn. Omul, tresare speriat, se întoarce, apoi fără să spună un cuvânt pornește mai departe.

— Poliaenle, mânca-i-ai coada! zice unu.

— Las' c'o mână friptă, adaogă un altul.

— Poliaenle, să ne chemi și pe noi... chico-tește un al treilea.

Omul cu piciorul de lemn tace ca un mut, parcă i-au înghețat limba și buzele, tocmai așa tace... Uitându-te însă la el din laturi se putea observa cu ușurință în colțul ochiului, acolo unde se îmbină pleoapa de sus cu cea de jos, cum se adună un globuleț strălucitor, care după ce și-a ajuns un anumit grad de mărime, se rupe, se sfărâmă și se pornește în fricele strălucitoare, pe

obraji la vale. Evident, că poliacul plângea, plângea ca un copil. Ai fi stat să crezi uneori, că omul ăsta abrutisat nici n'are inimă în piept, sau nu poate avea o inimă ce-ar fi în stare să se înmoaie într'o așa măsură, încât durerea petrificată odată, să se topească, să se pună în mișcare, să se disolve și să se schimbe în lacrimi. Cine ar fi crezut, ca să vadă pe poliacul plângând ca un copil, pe el, față de care băeții, tot orășelul, ba chiar și oamenii din împrejurimi avuseră cele mai mari rezerve posibile. Era un om trecut de 60 de ani, ca să zicem așa, deși arăta mai tânăr. Poate să fi avut și mai mult, dar cine s'o fi știut cu siguranță? În zilele lui bune declară hotărât, că e de 60, nici mai mult și nici mai puțin, însă eu mi-aduc bine aminte că suma asta, ori îl întrebai azi ori peste cinci sau zece ani nu creștea niciodată ci rămânea întocmai ca și el împetrită, inertă, misterioasă. — De unde venise nu se prea știa; cine-o putea ști? Când venise, iar era foarte greu de stabilit. De ce venise, era poate și mai greu de spus. Toată lumea zicea: așa l-am pomenit! Poliacul pe colea, poliacul pe dincoala... moartea de el nu vrea să se lege. Muriseră vre-o două generații întregi de oameni și cu dânsul lor, s'au stins aproape toate datele ce-ar fi putut fi în cazul cel mai bun *quasi* sigure despre acest misterios pribeag. Cei cari trăiau încă azi se mulțumeau cu tradiții și legende, iar fantezia care în astfel de cazuri se află în cel mai potrivit cerc al ei de acțiune, nu lăsase pierdut nici un petecut din aceia ce formau ființa, originea și viața acestui om, fără ca să în-

mânii, grecii, bulgarii și sârbii și simpatiile popoarelor slave din Austria; această ultimă alianță este singură în stare să redea Rusiei puterea ei și o pace trainică.”

Liga sârbească în contra monarhiei Austro-Ungare. Liga sârbească „Narodna Ochrana”, fondată după anexarea Bosniei și Herțegovinei, care dispune astăzi aproximativ de 3 milioane membri, a început o vie agitație pentru război în contra Austro-Ungariei. „Narodna Ochrana” se teme că Austro-Ungaria, voind a-și rotunji teritoriul în Balcani, va ocupa sandjaciul Novibazar. În momentul când primul soldat austro-ungar își va pune piciorul pe teritoriul Sandjaciului, Serbia va trebui să declare război Austro-Ungariei, iar dacă guvernul sârb va ezita, atunci planul ligei „Narodna Ochrana” este, ca să provoace o revoluție în Sârbia și să destituie guvernul, sau să-l constrângă a asculta de dorințele națiunii sârbe.

Sunt indicii că Sârbia se pregătește de pe acum pentru acest război.

Joncțiunea liniilor ferate turco-bulgare. Privitor la joncțiunea liniilor turcești cu cele bulgare corespondentul din Constantinopol al ziarului bucoareșean „L'Independance Roumaine” dă următoarele știri pe care declară ale avea din șansele cele mai autorizate turcești:

„Cu toate că se zice că o înțelegere este numai pe cale a se face pentru racordarea liniilor ferate otomane cu cele bulgare la Comanovo sunt în măsură a vă anunța că înțelegerea este făcută și că actualmente guvernul otoman încheie convenția cu compania căilor ferate orientale în vederea construirii și exploatarei acestei linii de joncțiune până la granița bulgară. Pentru mine care dețin informația dela autoritatea turcă competentă această afacere este terminată.”

Știrea aceasta a ziarului bucureștean prezintă multă importanță nu numai pentru motivul că denotă relații amicale între guvernul turc și cel bulgar, fără de care acest rezultat nu era posibil ci și pentru urmările economice ce le va avea. Prin această linie întregul trafic de mărfuri schimbate între Turcia și Bulgaria și care se făcea prin partea de sud a Serbiei pe liniile Zibefca Niș și Niș Pirov va lua drumul cel scurt Sofia-Künstendil-Comanovo și de aci spre Salonic.

Cu aceasta și drumul între România și Turcia se scurtează foarte mult și aceasta va aduce desigur un schimb mai viu, mai ales de călători între cele două țări. Ast-fel această nouă cale ferată va contribui să strângă mai mult și relațiile dintre românii macedoneni și cei peste Dunăre scutindu-i de ocolul prin Serbia și reducând cheltuielile de drum.

Același corespondent afirmă că în ce privește legătura cu liniile grecești afirmă că guvernul turc a răspins proiectul grec care cere ca linia turcă să

urmeze de-alungul coastei și a hotărât irevocabil să o construiască prin regiunea muntoasă împingându-o până la granița grecească, ori care ar fi sentimentele și atitudinea Greciei. Aceasta numai din motive militare.

Poincaré despre politica externă a Franței. La serbările anglo-franceze ținute în Cannes, cu ocaziunea desvălirii monumentului al fostului rege al Angliei Eduard VII — Poincaré, prim-ministru și ministru de externe al Franței, a ținut o vorbire de mare importanță despre politica externă a Franței și despre dorința comună a Franței și a Angliei pentru o muncă pacinică.

Regele Eduard al VII — a zis prim-ministrul Poincaré — a știut să deștepte în guverne și în popoare credința în bună voința poporului și a guvernului englez și a presimțit posibilitatea unei legături între Franța și Anglia, care fără de a sparge antantele și alianțele existente și fără de a avea un caracter provocător sau ofensiv, să împreune două națiuni mari ale Europei în dorința lor pentru o muncă pacinică.

Când apoi Anglia a întins mână de prietinie Rusiei ecuilibrul puterilor în Europa a devenit mai stabil și durată păcii a fost mai asigurată. Regele Eduard VII a fost în adevăr omul păcii. Și el nu-mind Franța de cea mai bună prietină a Angliei a făcut aceasta, ca să nu poată îndreptați la nici o bănuială pe celelalte puteri. Franța a urmat politica antantei în același spirit și astăzi, când regele Eduard VII numai e între cei vii, va menține cu credință la aceasta.

Franța, care toată atenția sa o dă dezvoltării democratice interne, nici pe departe nu se gândeste, ca să atace sau să provoace pe vre-un stat vecin. Ea este în clar cu aceea, că dacă nu e provocată sau atacată din vre-o parte, trebuie să aibe o putere armată, care să-i poată apăra prestigiul și interesele ei. În primul rând ea se sprijinește pe puterile sale, pe apă și pe uscat, ca să-și apere drepturile și interesele. Autoritatea ea și-o mărește prin conlucrarea zilnică la acțiunile diplomatice ale aliatelor sale. Ea să nu uite nici când — a sfârșit prim-ministrul Poincaré, — că regele Eduard VII a inaugurat conlucrarea prietenească a Franței și a Angliei.

Intonarea intențiilor pacifice ale Franței a fost cu multă satisfacție primită, mai cu seamă, că în timpul din urmă întărirea spiritului militar în Franța a făcut progrese foarte mari.

Serbia și tripla antantă. În Serbia s'au început ieri, luni, alegerile pentru scupștină. Pentru alegerile aceste a fost împărțite în întreagă țara apeluri. Într-unul din aceste Pașic, conducătorul radicalilor vechi adresându-se către alegători, precizează politica externă a partidului său:

Politica externă a partidului radical — zice el — este clară și hotărâtă. Prin ea se caută o

aliare la tripla antantă dintre Rusia, Franța și Anglia, care reprezintă principiul, ca Balcanul să fie al popoarelor din Balcan. O politică prin care să se facă aliarea la Austro-Ungaria ar fi greșită. Pentru că deși s'ar obliga Austro-Ungaria în contracte internaționale de a nu se estinde în Balcan, totuși n'ar dispăre bănuiala aceasta, deoarece nu de mult și-a desmintit subscrierea pe un asemenea contract internațional. Noi nu avem și nici nu putem avea o politică agresivă față de Austro-Ungaria, noi numai ne pregătim pentru apărarea noastră pentru cazul, când ne-ar ataca vre-un stat sau vre-o mare putere ar cere să se estindă în Balcan, pentru că noi vedem în estinderea aceasta o politică periculoasă, care țintește la nimicirea independenței popoarelor balcanice.

Astfel am lucrat până-acum și acest spirit îl vom urma în cunoscuta noastră politică radicală.

Declarațiile lui Pașic de altcum nu sunt noi, deoarece Serbia și-a arătat înclinarea spre tripla antantă în timpul anexării Bosniei.

Posibilități — realitatea — și politica vorbăriei goale

Într'un articol al n-ului nostru de Paști, promisesem cetitorilor „Românului”, că o să le prezentăm, adunate într'un mănunchiu, toate dispozițiunile legale: ordinațiuni ministeriale și legi, cari normează dreptul de întrunire și de asociare, cadrele și condițiunile externe ale posibilității unei organizații politice văzute și neclandestine a partidului nostru național, în țara aceasta.

Incepem. Și vom fi cât se poate de exacti, utilizând și expunând mai ales litera legilor, iar unde va fi nevoie de interpretarea lor — ne vom abține deocamdată, să li-o facem din punctul nostru de vedere special românesc, dimpotrivă, vom împrumuta mai cu seamă felul de interpretare oficial, ori al autorilor maghiari, folosindu-ne și de cele scrise în materia, ce ne preocupă, în „Lexiconul juridic” unguresc, lucrare destul de temeinică și vastă și nelipsită oarecum nici de timbrul oficialității, — o redigează doar dr. Desideriu Mărkus, jude la tribunalul din Budapesta.

Sunt dispozițiunile legiului de până acum doar cadrele externe, malurile între

mănea golașe ea un pui de vrăbie, apoi o spoia ca un fel de păcură neagră, ca să tăie, îi ardea puținel partea care avea să atingă pământul, în foc, cu scopul tot ca să tăie, da o gaură la capul celălalt pe unde tragea cureaua, o înfrângea în butucul cel vechi pe care se sprijinea piciorul, și după ce arunca piciorul cel putred într'un fel de groapă, se pornea la drum: șolțic — șolțic!.. Dacă se întâmpla să te uți mai de aproape la groapa aceea, puteai număra în fundul ei o multime considerabilă de picioare...

La biserică, poliacul, știe sfântul de ce, dar nu mergea nici odată; lumea zicea că era de altă lege, alții spuneau însă altfel: că poliacul ar fi în legături cu Scaratochi, că ar face bani cu el, că s'ar ținea cu șicte, că noaptea s'adună vrăjitoarele în ograda lui și joacă în pielea goală danțuri excentrice până ce cântă cocșii, și ca un flăcău ce ar fi cutezat odată să meargă și să vază ce-i și cum, ar fi fost prins în joc de-o șicșă și găsit apoi a doua zi într'o pădure lângă poiana zisă a „Florilor” aproape mort, fără putere și fără grai. Și câte și mai câte d'alde d'astea. Așa spuneau oamenii mai tineri, băeții, iar cei cu scaon la cap ziceau: poliacul e de altă lege! Și dacă nu mergea el la biserică și nu-și făcea cruce ca noi, nu i-o prea lea nimeni în nume de rău, deoarece nici odată nu se întâmplase ca cineva să-l prindă nici cu cea mai mică nedreptate. Deaceia i-se făcuse lui dela comună un fel de pensie, pe care și-o încasaa la primărie, poliacul, de patru ori pe an: la Crăciun, la Florii, la Schimbare și la zărnă la ziua crucii. Li

știam obiceiul ăsta de când eram mic, îl cunoșteam de-atunci deoarece tata fiind primar trebuia vrând-nevrând, ca omul cu piciorul de lemn să se abată pe la casa noastră. Nici nu ne ridicam ai noștri de-abinelea din pat, când auziam de-odată pe scări: bolobone, bolobonc... apoi cum izbîia greoi piciorul de emn podolele luci ale sălii de așteptare. Aici primea el ce avea de căpătat, punea banii într'o basma pe care o înoda și-o ascundea în sân, multumea, își făcea plângerile pe cari avea să le facă împotriva cuiva și pornea din nou pe scări în jos greoi și neîndemănatec, ca un om ce-ar pândi ceva într'o iarbă înaltă și și-ar da toată silința să nu fie surprins, până ce se anzeau în fine ultimile lovituri îndepărtate în fundul gangurilor, producând acel ecou trist, profund și misterios: bolobonc... bolobone! Unde mergea acum și unde petrecea săptă-măna patimilor, când făcea de pildă încasarea la „Florii”, nu știn; ce mi-aduc aminte e, că revenea totdeauna la Paști, în noaptea de Paști pe furiș, și cât ținea noaptea, de seara până la ziua mică, atunci când sunau clopotele, se vedea arzând în casa poliacului o lumină bolnavă de seu, pâlpanitoare, din care eșea un fum negru și urit, ce se perdea departe în întunerec...

Tot ce-avea pe lângă casă, viu, era o pisică, o pisică, ce i-s'a atașat cine știe când și cine știe unde; poate că nici el nu-și da seama. Asta era proprietatea lui: să nu te fi atins de ea, că era foc și prăpad, ar fi fost în stare să facă pentru ea doar, chiar și moarte de om, nu altcum. O așeza la masă cu el, mâncau aproape dintr'o farfurie cu

el, o spăla și-o pieptăna cu pieptenul său, în sfârșit o îngrija ca pe copilul său cel mai de omenie.

De câte ori n'a aruncat poliacul, ghioaga după băeții, de câte ori, când nu mai avea altă zburătură la îndemână, își desfăcea piciorul dela loc și zvâr... cu el peste capete, când niște pehli-vani încercau să-i fure băiatul...

Dar azi s'a îmbătat poliacul într'adevăr, s'au a înebunit!

De sigur, că un blăstămat de băiat i-a tocat pisica în cap și-a omorît-o, pentru ca să-l năcă-jască și să-l aprindă. Băeții îl urmăresc acum, îl ațită, îl trag de haină, dar cu toate astea: nimic; poliacul nici nu mai vede, nici nu mai aude și nici nu mai simte nimic.

A nebunit poliacul, a nebunit! tipă băeții. Toată lumea dă năvală la porți, să-l vadă pe omul ăsta straniu, ce-a nebunit pe de-asupra, ce duce de coadă o pisică, cu capul zdrobit, cu creerii scoși, cu sângele închegat și negru pe blana albă și strălucitoare... Ajungând acasă, abia își poate trage sufletul, de par că ar fi muncit fără întrerupere zile și nopți de-arândul, apoi se razimă neputincios și sfârșit, cu umărul și cu capul de use. De plâns, nu mai plânge, deoarece bătrânii se știe: isprăvesc foarte repede lacrimile nu ca tinerii, dar cu toate astea nu se poate spune că n'ar suspina, n'ar geme, n'ar tremura taman ca un animal alungat de vânători, pe care după o goană turbată l'au ajuns și l'au încolțit căpăii de pulpă. Cu toate că pisica îi cade acum din mână, el tot

cari fatal, va trebui să se zbată și nizuința noastră întreagă de a ne organiza în mod văzut partidul. Dorim să le cunoască toți cetitorii noștri, așa cum ele sunt și cum s'au adus, mai mult împotriva decât în binele nostru. Căci cunoscându-le, cu toate piedecile și cu toată stavila lor, vom putea să facem mai ușor, mai bine și mai exact diagnosticul posibilității unei organizațiuni, în baza condițiilor ei interne, la poporul nostru și în cadrele partidului național. Și vom putea pune degetul pe adevărata bubă. Iar atunci îi vom afla de bună seamă și leacul. Ori cel puțin vom fi cruțați deatâta învinuire proastă și de vorbărie goală în materia aceasta. Ori în definitiv: discuția ce se va urma, nu va fi lipsită cel puțin de temeiul solid al aceleiași platforme, condițiune primă a productivității și garanția sigură pentru urbanitatea oricărei discuții.

E cunoscut îndeobște, că administrația asiatică a țării e izvorul nemijlocit al celor mai multe rele de cari suferă poporul nostru. Și că tot ea e cea mai puternică și cea mai des utilizată armă a opresorilor noștri cârmuitori, ca nedreptându-ne atât de mult, să ne înjosească. Cele mai multe, mai crude și mai rafinate volnicii se fac în și prin administrație. Cele mai patente nedreptăți și cele mai strigătoare la cer nelegiuiri tot prin ea se comit. Ei, cum se poate?! Cum?!

Cel mai simplu:

Anomalia cea mai patentă în structura actuală a constituțiunii țării noastre rezidă chiar în împrejurarea, cu vădite tendințe susținută și menținută, că cele mai de seamă resorturi ale administrației, nu sunt normate prin legi, ci prin vecinice schimbătoarele ordinațiuni ministeriale. Iar cum statul nostru nu are în legiuirea sa scrisă normativul exact al legilor fundamentale constituționale și cum cetățenilor prin urmare nu le stă la îndemână indicatorul de control, că oare legală și constituțională e cutare ordinațiune a cutărui ministru, e preafiresc că aceste ordinațiuni se fac și se refac, se schimbă și se preschimbă după volnicia arbitrară a ministe-

riilor și miniștrilor, cari și la noi se succed destul de fără veste. Poftim dar siguranță în cel mai de frunte ram al vieții consolidate de stat, cum e: administrația!

Drept corectiv al imposibilității acestei anomalii, s'a introdus nu-i vorbă și la noi, instituțiunea așa numitului „Contencios administrativ” — „Közigazgatási bíróság”, cu un cerc de activitate însă mult prea restrâns și mană, cât să fi putut salva în fața atârtoarelor posibilități de neleguire — dreptatea. Doar nici nu s'a făcut cu scopul acesta, ci de ochii lumii: nisip în ochi și risipă în apeluri!

Dar la obiect:

Dreptul de intrunire — e considerat de toți teoreticienii, ca un drept inerent libertății, ca un drept fundamental constituțional. E unul dintre cele mai principale drepturi cetățenești.

Și cu toate acestea dreptul liberei intruniri în țara noastră nu e normat prin legi, ci e pus la discrețiunea fluctuantelor ordinațiuni ministeriale. Urmarea?! S'o vedem! Dar înainte de toate să vedem ce zice asupra-i „Lexiconul juridic maghiar”. Cităm:

— Facem și noi parte din țările acelea, în cari dreptul liberei intruniri e recunoscut din partea tuturor factorilor, fiind un drept fără îndoială existent, deși nu-i dăm de urmă nici în izvoarele scrise ale legiuirii. Legile din 1848 încă nu-l anunță. Cu toate că acest drept, în șirul drepturilor libertății, cel mai de seamă al popoarelor, ar fi trebuit să fie cel mai nelipsit acompaniator al contemplantului reformări și transformări a constituțiunii țării dela 1848. Fără dreptul liberei intruniri e mană constituțiunea ungară. Numai ordinațiunea guvernului din 20 Aprilie 1841 amintește cu rost de: libertate constituțională. Asemenea scriu și toți teoreticienii maghiari, profesorii de universitate, așa se învață și la școală — dar se practică altfel:

Exercitarea lui e restrânsă. Prin obligamentul cererii, ce trebuie adresată, cu ocazia fiecărei intruniri, ori adunări, com-

petentei autorității, pentru eliberarea concesiunii.

Dreptul autorităților de a da, ori de a nega concesiunea — ori datoria lor, de a lua act numai de înștiințarea cutărei intruniri și de a-i face numai controlul polițienesc: iată punctele unde se bat în cap teoria cu practica, având ca bază același § 32, al art. de leg. III din 1848, care impune ministerului, sub sarcina responsabilității, să „susțină ordinea și siguranța publică”. Practica își arogă „dreptul concesiunii” — iar teoria și obște, neputincioase în fața ei, își accentuează „dreptul liberei intruniri” și „datoria înștiințării adunărilor” numai. În cărți și ex cathedra a învins și învinge logica teoriei, iar pe arena luptelor de toate zilele, natural, că brutalitatea practicei.

Iar noi românii, cum șovinismul maghiar ni-a creiat în toate împrejurările vieții de stat situațiunea celui dintre ciocan și nicovăla: ne alegem, ori cum am face-o și ori și ce am face, cu vânățiile trupului.

Cităm iarăși după „Lexiconul maghiar” Teoria spune:

— Intrebarea principală, pe care legile constituționale ale deosebitelor țări, ori legiurile speciale asupra dreptului de intrunire, caută să o rezolve, e totdeauna aceea, că oare va trebui menținută ca regulă generală, ca intrunirile să se poată ținea numai în baza concesiunii autorităților, ori că această concesiune să fie aplicată numai excepțional, drept condițiune a posibilității ținerii unei anumite categorii de intruniri: manifestațiuni de stradă, conducturi cu torțe etc.? — Cert, că admiterea „dreptului concesiunii” esclude esența principală și fundamentală, esența sine qua non a dreptului de intrunire: libertatea. În țări unde se practică, nu mai poate fi vorba de „dreptul intrunirilor”, ci, cel mult, de „arbitrarea lor admitere”. Prin urmare, provocarea autorităților la faptul, că lipsind legiuirea pozitivă, ele au dreptul să iee dispozițiuni arbitrare privitor la

n'o mai ridică, ci stă așa uluit ca un par s'au ca o peatră neînșuflețită. După un timp îndelungat, se îndreaptă, scoate cheia din buzunar, caută tremurând gaura pe care o găsește cu greu, deschide ușa fâuriștii și intră legănându-se. Peste câteva minute ies din nou cu un hârleț ruginit, în mână, alege un loc scutit sub un dud, și începe să sape, și sapă fără întrerupere o groapă afundă cam de o jumătate de statură de om mai mititel. După ce termină, ia pisica în brață și netezește dondănuind blana cu mâna lui aspră, o bagă într'un sac și după ce-o așază binișor în fundul groapei, o acopere cu pământ. Intră apoi în casă din nou, aprinde lumânarea de se, se așază în jenunchi și începe să se roage zelos, o rugăciune străină spusă cu cuvinte străine pe cari nu le poate înțelege nimeni...

A doua zi fiind Floriile, poliacleul avea să-și înoiască iar piciorul. Se ridică deci cu noapte în cap din pat, cu greu: parcă toate ciolanele i-se adunaseră și i-se scurtaseră. Leși ameit în prag și se uită câtră duzi, c'o bardă'n mână. Apoi își aduse din nou aminte de povestea grozavă de ieri, de junghiul care l-a simțit când și-a văzut tovarășul său iubit, mort de singurătatea ce avea să-l mănânce de acu înainte și de răutatea băeților. Deodată începe să-și dorească moartea, s'o cheme. Nici odată de altfel nu s'a gândit serios la asta, până acum, niciodată nu i-a trecut prin minte să cheme acest nume înfricoșat, pentru că niciodată n'a simțit în preajma sa un gol mai tulburător, o prăpastie mai fără fund! De ce să mai trăiască oare, ce

scop mai au toate, de ce să mai mănânce și să se culce zi de zi ca o brută, când cu orișice clipă i-s'ar fi înmulțit numai durerea? Astfel de gânduri sumbre, ce-i drept, nu-l preocupaseră niciodată. Deodată zărește între duzi un cais, pe care-l cumpără și-l plantase el aproape de casă. Murgurii pârșuți stau aproape să-i crape, să facă floare. Nu, nici caisul nu trebuia să mai înflorească, căci florile ce-or acoperi încurând cu o spumă de dantele fină ramurile lui, o să-i vorbească numai de deșertăciunea groznică a vieții. Cu câteva lovituri tepene, îl doboră deci la pământ și începe să-și cioplească piciorul. Coaja nici n'o mai curăță ca altădată, fiind prea obosit. În chipul acestuia piciorul cel nou s'a făcut repede, iar cel vechiu și putred fu aruncat în groapa obicinuită, unde dorm somnul de veci și altele, ce-au purtat pe umerii lor atât amar de suferință. Poliacleul așteaptă să se termine liturghia ca să meargă și să-și încaseze penzia la primărie. Dar ce să fecă până atunci? Timpul îi trece azi atât de greu; el știe că până când trăia pisica, își mai petrecea cu ea, dar acum... și afară de asta simte o neliniște neobicinuită în tot trupul, un fel de stârșeală... Și ce mai dimineată dumnezeiască în toate părțile! Peste necuprinsul câmpurilor înverzite tivite pe ici pe colo cu ceață, întinde soarele un alt covor și mai strălucitor de lumină și de căldură dulce, iar paserile încep un admirabil imn în cor din toate tufșurile. Peste capete, sus, trece un șir lung de cocori, tipând, rotind, ocolind. Iar clopotele, veselele clopotele chiamă, cu glas frumos, toată lumea la ramuri de salcie cu

mățișori... Poliacleul le simte toate astea, le aude, le vede! În sufletul său se trezește din nou un dor imens de viață, de luptă, întocmai ca o revărsare puternică de primăvară...

Se așază pe o laviță în fața casei, pentru că să poată vedea și înțelege mai bine totul. Soarele îl bate drept în față, un soare cald de duminecă, iar aerul incropit de parfumul celor dintâi muguri și flori, îi intră puternic în piept, pe gură și pe nas. Și cum stă așa cu ochii închiși, o toropeală talburătoare îi cuprinde fără veste vârful degetelor, apoi mâinile și picioarele și urcându-se tot mai sus, îl fură și-l adoarme încet într'o legănare dulce.

Acum începe să viseze, să vază o lume frumoasă și nouă, pe care n'o mai văzuse de-atâta timp și la care nu se mai gândise. Iată-l deci acasă la părinți, tânăr, scormonind și el pământul primăvară de primăvară, cu plugul. Dar veni o zi grozavă, în mijlocul suferinții, și fielele plugului ruginiră pe brazde, iar tunurile și puștile își desfăcură buzele și începură să vorbească în limba dreptății. Și-aduce aminte, cum s'a luptat, cum a căzut rănit, strigând: trăiască Polonia, cum a trebuit să-i amputeze piciorul și cum a fost silit de nevoie să plece într'o țară pe care n'o cunoștea și ai cărei oameni nici nu-l puteau pricepe. Acum zărește pe masa bătrână, și parcă ar vrea să plângă, dar nu poate; își vede iubită, pe care a lăsat-o nemângăiată; își vede satul mic într'o vale cu cașii și prunii înfloriți, ce-și întind brațele peste coliba strămoșească; aude șoptul păralui;

practicarea dreptului de intrunire, e greșită și fără temei, nu numai fiind că acest fel de concepțiune esclude de-adreptul ori ce idee de adevărat constituționalism, ci, fiindcă, admis odată dreptul intrunirii, ca drept constituțional, inerent libertăților cetățenești, el nu poate fi tratat și rezolvit cu măsuri restrictive.

Cu toate aceste practica face contrarul: — Multele ordinațiuni ale ministrului de interne, emise dela 1867 încoace, în materia aceasta, și în general, întregă terminologia oficială, accentuiază și acum: concesionarea. — Mai cu seamă cea mai nouă ordinațiune, privitoare la adunările populare, ale lui Perzel, din anul 1898 Nr. 766 spune literal:

„In baza ordinațiunilor ministeriale, emise la 28 aprilie 1848, sub nrul 216 și la 1868, sub nrul 128, și în baza uzanței de drept isvorită din ele, *adunările populare* vor trebui înștiințate forului I competent, cel puțin cu 24 ore înainte și se vor putea ținea numai în urma *concesionării* primite după cerere”.

Iar sancțiunea acestei porunci o statorește ordinațiunea, în baza §-lui 1 al art. leg. XL. din 1879, în 15 zile închisoare și 400 cor. amendă.

Evident dar, că suntem puși în orășe, la discreția nu prea culaților poliței, iar la sate, a nu mai puțin habotnicilor subprefecți!

Ș'apoi tot poate să vină teoria, spunând că e greșit întemeiată ordinațiunea lui Perzel din 1898, pe cea adresată special Aradului la 1848, în 28 aprilie. Căci doar mai există o ordinațiune generală a guvernului dela 1848, față de cea particular trimisă Aradului, cea cu 8 zile înaintea acestei, dela 20 aprilie. Iar această primă ordinațiune a ministerului constituant impune numai „datoria înștiințării” și nici decum dreptul autorităților de „concesionare”. Și că doar nici ordinațiunea din 28 aprilie 1848 nu fixează dreptul autorităților de a concesiona, ori nu, fără rezerve, cutare intrunire, fiind textul chestionat al nu-

din grădina cu florile vinete aplecate peste ape; aude o chemare dulce, supremă, care îl îndeamnă să plece... Poliacul tresare, dă să se ridice cu mâinile întinse, dar parcă tot nu se îndură și rămâne mai bine așa, în vis. Incețelul cu înțelul prind superbe vedenii să dispară și să se întunece ca într-o ciază vântată. Nu mai simte și nu mai aude nimic, nici chemare și nici soapte.

Într-o uitare eternă sufletul i-se pornește rățăitor acolo, unde dorm părinții, moșii și străbunii unui pribeag nefericit...!

A nebunit poliacle, a nebunit! Și-a tăiat cai-sul, bată-l crucea!

Băieții se pornesc gălăgioși după liturghie spre făuriște. Din depărtare deja zăresc pe omul cu piciorul de lemn, așezat pe lavită, cu capul proptit de perete. S'apropie de el și încep să-l strige, să-l atâțe, să-i aducă aminte de piscă. Dar el nu mai mișcă și nu mai dă nici un semn de viață. Are ochii închiși și fața foarte palidă. Cățiva oameni, cari trec pe acolo constată că poliacle a murit... Dacă priveai însă cu atențiune la ultimul picior de lemn, puteai observa că doi muguri crepaseră și două flori albe, stropite cu sânge, răsăriseră discrete din coaje. Ele răspândeau un parfum îmbătător... Să fi fost oare un simbol al sufletului său? Nu pot ști cu siguranță.

Astfel s'a sfârșit viața omului cu piciorul de lemn!

mitei ordinațiuni următorul: „Dacă scopul adunării e legal, în cazul acela prezidenția (înțelege prezidenția municipiului) e *datoare să dea concesionarea*; dacă are de scop însă vre-o încălcare a legii, ori dacă conține turburarea brutală a ordinii publice, *va trebui s'o oprească*”. Prin urmare, că nici ordinațiunea aceasta nu admite „liberul arbitriu” al autorităților, să conceadă, ori nu adunările.

Iuzadar. Poliței și subprefecții nu știu multă filozofie, iar în locul logicii zângănesc pur și simplu baioneta și... tu trebuie să te supui!

Așadar ce-i de făcut?! V'am prezentat un bun mănunchiu de legi și de ordinațiuni și vi-am expus interpretarea lor corectă și dacă ar fi să aranjați o simplă adunare poporală, și dacă cel din urmă subprefecțal vi-ar face cele mai parșiv-naive piedeci, așa-i că ați fi nedumeriți?! și nu v'ați ști fericiți?!

Halal de cine ar fi în stare să se știe, în chaosul acesta de ordinațiuni și interpretări și de arbitrarie volnică!

Vom urma dar șirul, numai să nu vă plictisească.

Căci toate acestea, cari astfel expuse, iau aparența unor șolțicării rafinate juridice, de fapt sunt o forță, a contrariu, a potrivnicilor noștri, pe care trebuie să o cunoaștem în toată nimicinișia ei, ca să o putem paraliza și să nu ne temem.

Știm doar și noi, că nu impedimentul extern, ci slăbiciunea internă e prima stavilă, care împiedecă un neam în progres. Și noi totuși înzistăm asupra slăbiciunii găoacei, știind că și puil din ou nu sparge găoacea oului mai curând, că nu i-ar fi doar mai *tare* ciocul decât ea, ci fiindcă nu a ajuns mai curând la conștiința înțelepciunii, că găoacea e mai *slabă* decât ciocul lui propriu!

Scrisoare din Iași

Constătuirea publică dela 30 Martie relativă la atitudinea României cu prilejul aniversării unui veac dela răpirea Basarabiei.

În Aula Universității, în fața unui public cu mult mai numeros, cel dintâi iea cuvântul d. prof. A. D. Xenopol.

D-sa revine pe larg asupra împrejurărilor istorice în cari ne-a fost răpită Basarabia. Prima dată, deși rușii se bătuseră, nu cu noi, ci — dragă doamne! — pentru noi, cu turcii și deși tot ei au fost cei învinși, profită de teama turcilor, ca nu cumva să se amestece în luptă și Napoleon cel mare, și ne răpesc o bucată din pământul țării noastre. La 78 deși românii li ajută pe ruși în războiul contra turcilor, făcându-le imensul de a le fi ușurat posibilitatea victoriei, dânsii drept răsplătă ne răpesc cele trei județe sudice ale Basarabiei. Li-s'a permis de către celelalte state acest nou furt, pentru că tot în timpul acela, englezii puneau stăpânire pe Cypru, iar Austro-Ungaria pe Bosnia și Hertegovina.

Cu privire la chipul cum trebuie să ne purtăm cu prilejul acestei aniversări, d. Xenopol spune, că dacă rușii nu celebrează această aniversare, atunci și noi să păstrăm liniște trecând cu durere peste acest eveniment. Dacă însă rușii celebrează centenarul, ar însemna că noi suntem niște lași, nedemni de a trăi, dacă nu am răspunde. Dar contramanifestarea noastră să nu intreacă în proporții atacul rușilor.

D. prof. A. C. Cuza e de părere, că datoria noastră e să protestăm în orice caz, căci, dacă rușii au motivul să nu celebreze această aniversare, prin faptul că nu se simt cu conștiința împăcată, nouă ni-se impune să ne revendicăm dreptul nostru.

Trăim, spune d-sa, în secolul principului naționalităților, care va trebui să învingă pretutindeni. Și presupunând chiar că vom ajunge la înfrățirea popoarelor, ea e imposibil de conceput, înainte ca fiecărui popor să nu i-se fi restituit ceea ce i-se cuvine.

Se pronunță în contra arborării drapelului negre, pentru că 26 mai nu e o zi de înmormântare, ci o zi în care reclamăm dreptul la viață liberă a două milioane de frați. Deasemeni e contra înființării unui cămin special pentru studenții basarabeni, pentru că pe de-o parte ar însemna să denunțăm pe acei ce vor urma în universitatea noastră autorităților rusești, cari vor ști să le poarte de grijă îndată ce se vor întoarce în Rusia — iar pe de altă parte, cunoscută fiind mentalitatea în genere revoluționară-socialistă a tinerilor din Rusia, dacă i-am lăsa numai între dânsii, nedându-le posibilitatea să se amestece cu ai noștri pentru aș atenna mentalitatea greșită, ar însemna să tolerăm între noi o grupare periculoasă principului național, care e la baza existenței noastre.

D-sa conchide, propunând: 1) să se deschidă o subscripție publică pentru crearea unui fond cultural basarabean, pentru înlesnirea propagandei economice și culturale între tinerii din Basarabia; 2) tipărirea cât mai grabnică a celor două broșuri anunțate, a d-lor Xenopol și Iorga; 3) în ziua de 26 mai să se facă, în toate orașele țării, parastase pentru odihna sufletelor celor cari au protestat contra răpirei; 4) și să se organizeze festivaluri, intruniri și conferințe în legătură cu evenimentul.

D. C. Stere spune, că modul sărbătoririi e indiferent. Ceea ce e important, ca în ziua aceea tot românul să-și dea seama de ceea ce sărbătorește. Cere să se elaboreze cât mai grabnic un program.

În principiu sunt admise propunerile d-lui prof. Cuza. Se aleg apoi peste 20 dintre fruntașii Iașului în comitetul însărcinat cu elaborarea programului, care va fi adus la cunoștința publică în ziua de 8 april, când va fi în Iași și d. profesor Iorga.

Șt. P. Moldovanu

Impasul guvernului

Măsuri coercitive în perspectivă
Campania obstrucției

— Situația politică —

Cerbicia obstrucționistilor de a împiedeca cu cele mai extreme mijloace parlamentare discuția reformelor militare a exasperat pe guvernamentali și curentul unei procedări cu mijloace coercitive împotriva obstrucției a câștigat mulți aderenți. Un ziar guvernamental a chestionat pe mai mulți membri ai partidului și răspunsurile ce a primit sunt foarte semnificative pentru apropiata situație parlamentară:

— Numai aplicând mijloace extreme — a spus unul — vom putea reduce ordinea...

— Obstrucția e pietricică în mașineria parlamentului — crede un altul — și trebuie ori zdrobită ori îndepărtată...

Un al treilea a fost și mai explicit, zicând că: *Nu mai avem de așteptat decât până în săptămâna viitoare.*

Dacă mai adaogăm că și ziarele vieneze, în special *Fremdenblatt* și *Neue Freie Presse* sollicită contelui Kuen-Hédervary măsurile cele mai drastice pentru înfrângerea obstrucției, avem cuvinte să credem în o apropiată schimbare de tactică din partea guvernului.

La rândul lor, ziarele opoziției par a nu se întimida de amenințările inspirate de guvern și sunt de părerea, că cu cât planurile guvernului vor fi mai samavolnice și „anticonstituționale” cu atât își va fi apropiat singur mai mult prăbușirea.

Se colportează știri, conform cărora cercurile din jurul coroanei vor cere guvernului să asigure întâi asentările și numai pe urmă să porceadă la zdrobirea obstruc-

ției. Ar fi, deci, ca discuția la reformele militare să se intrerupă și guvernul să prezinte camerei proiectele contingentului de recruți.

Și până la o schimbare hotărâtoare în desăvârșirea crizei, opoziția continuă cu multă agilitate campania ei în țară. La Kecskemét și la Bichișciaba au avut loc ieri, duminică, mari adunări, participând aproape toți șefii opoziției, și făcându-se obișnuitele apeluri la popor.

După cum se anunță din Viena, delegațiunile vor fi convocate numai pentruca să voteze un budget provizoriu. Verosimil termenul de întrunire va fi 22 aprilie n. Tratatul în chestiune încă n'au luat sfârșit și e în perspectivă o apropiată călătorie a ministrului de honvezi, Hazay la Viena.

Sedința camerei.

Indată la începutul ședinței obstrucția a cerut azi ședința secretă. Părăsind publicul galeriile a vorbit contele Teodor Batthyány, cerând guvernului lămuriri asupra adevăratelor motive politice, cari au necesitat proclamarea absolutismului în Croația. O chestiune nu mai puțin importantă — a spus oratorul — e introducerea regimului militar în Bosnia, unde stările sunt atât de răscolite încât nu mai garantează viața nici unui maghiar. Vorbește apoi despre recenta criză ministerială, despre mult amintită intenție de abdicare a monarhului și situația ministrului de război, a generalului Aussenberg. Guvernul — crede oratorul — ar fi trebuit să intervie împotriva manifestărilor anti-maghiare dela Viena și dela București (în chestia celor 16 clerici dela Oradeb-mare). De încheiere a amintit de votul universal, pe care-l consideră de suprema datorie a guvernului.

A vorbit apoi Francisc Kossuth în acelaș senz, accentuând că absolutismul din Croația rămâne o enigmă pentru opinia publică.

Redeschizându-se ședința publică, au urmat câteva interpeleții lipsite de interes.

Audiența contelui Khuen-Héderváry.

Viena, 15 aprilie. (Dela corespondentul nostru.) *Primul-ministru ungar, contele Khuen-Héderváry, a fost primit ieri, duminică în audiență la monarhul. Comunicatele oficiale spun că Majestatea Sa a aprobat propozițiile făcute de contele Khuen cu privire la soluția crizei ungare, — zărele cari stau aproape de cercurile dela curte au, însă, informația că primul-ministru ungar n'a izbutit cu nici una din propozițiile sale. El a cerut anume: îndepărtarea ministrului de război Aussenberg, încuviințarea mijloacelor drastice împotriva obstrucției și convocarea delegațiilor numai pentru votarea unui budget provizoriu. Contele Khuen a avut prilejul să se convingă de stabilitatea absolută a situației lui Aussenberg, a trebuit să părăsească planul unei procedări energice împotriva obstrucției și a fost nevoit, în sfârșit, să se împace cu gândul, că delegațiile vor fi convocate pentru o sesiune regulată, așa după cum cer cercurile politice din Austria.*

In chipul acesta partidul guvernamental, și în primul rând gruparea contelui Tisza, a primit o strașnică palmă politică.

E semnificativă totuși, pentru nesiguranța generală, următorul comunicat inspirat, apărut azi în „Politische Korrespondenz” organului vienez al contelui Khuen-Héderváry:

Partidul lui Justh are acum un ultim prilej să revină asupra avertismentului, că nu mai are mult timp de reîntoarcere din drumul său și că drumul care duce la o sigură pace

nu s'a închis încă în fața sa. Dacă va lăsa să treacă și acest timp, guvernul și partidul guvernamental trebuie să-și facă datoria, trebuie să salveze în Ungaria parlamentarismul, încă înainte de ce s'ar fi distrus total.

O nouă amenințare deci cu disolvarea camerei...

Sinodul eparhial din Arad

Ziua I-ia.

Figuri noi. — Despărțirea oilor de capre. —

Încă de sâmbătă orașul căpătase aspectul special din zilele în care se petrece vre-o mișcare românească de proporții neobicinuite. Meslele românești de prin localurile de convenire ale românilor se largiseră. În jurul lor își făcuseră apariția figuri noi ale sinodalilor. Conversația hrănită cu știrile noi era mai vie, întrebările urmau una după alta grăbite, pressante așteptând cu nerăbdare lămuriri precise asupra atâtor întâmplări, al căror cuprins nu a ajuns decât în conture vagi până la alții.

Unul din rezultatele acelei minunate construcții a geniului, șagunan, care este constituția bisericii noastre greco-ortodoxe este și curentul acesta de viață ce se trezește prin întâlnirile acestea între elemente române din diferite localități. Este ca o înfunziune de energie morală ce se operează în organismul nostru național, care fără de asemenea mișcări ar cădea în inerție. Aceste întâlniri sunt prilej de reculegere și prilej de reconfortare a sufletelor și mai sunt totodată și prilej de recunoaștere a rindurilor naționale.

Cutare care din depărtare îți apărea de om cinstit și de bun român și ale cărui fapte și năzuinți, încă prea proaspete pentru a fi trecut cu faima lor peste cercul în care au să-și producă roadele, îți sunt necunoscute, îl afli cu o dureroasă strângere de inimă dela cei care l-au văzut de aproape, înaintat pe calea putrezicunii. Cutare altul care-ți dase de gândit prin vre-o greșală a sa, îl descoperi dimpotrivă pe drum de rehabilitare.

Precum în anumite împrejurări, când sângele trupului omenesc este pus în mișcare în chip mai violent, se trezesc în organismul nostru boli și rane nebănuite, tot astfel ocazii de acestea îți demască mișelia și necinstea omenească tocmai acolo unde nu te așteptai.

Puse între păcătoșii sfidătoare și vrednicia curajoasă, în asemenea împrejurări, caracterelor se demască în toată cruzimea lor.

Firile dubioase își dau, vrând nevrând arama pe față.

Astfel sâmbătă seara ai fi văzut la „Central” de pildă, de o parte grupul naufragiaților cinci, ajunși la acea fază de păcătoșie, când celui căzut nu-i rămânea decât a sfida cu mișelia lui, iar de cealaltă parte grupul oamenilor onști cu privirea senină a omului, care nu are a-și imputa nimic. Siliți să aleagă între oi și capre, talerile cu două fețe, cari au răsușit mult timp să înșele lumea, au trebuit să se dea de gol. Astfel s'a putut vedea la aceeaș masă cu broasca din Bihor și onorabilul Cornel Lazar protopop din Hălmaș, — pentru a cărui cinste și-a pus altădată mâna cu siguranță în foc. Alții, și nu dintre cei mai mici, a căror misiune pe pământ este să predice adevărul cu toată sinceritatea, au voit să înșele și de astădată lumea, voind să împace păcătoșia cu cinstea spre a profita și de una și de alta.

In asemenea împrejurări, caracterelor adevărate capătă, par'că o valoare mai mare. Oamenii, cari și-au făcut și își fac datoria, se simt mai aproape unii de alții.

Sufletele oneste se împrietenesc mai mult, rindurile se reformează.

Dar nici odată ca în anul acesta, și nici odată mai mult ca la Arad, acest efect al adunărilor noastre constituționale nu a fost mai drastic.

Deosebit de drastic a fost în anul acesta pentru că nu mai există în partid nici o neînțelegere de natură a produce confuziune și a înlesni celui păcătos să se îmbrace cu haina unui zel pe care nici odată nu l-a intenționat și deosebit de drastic la Arad, pentru că din această dieceză face parte regiunea în care se lăfăiește cea mai îndrăzneată mișelie.

Slujba de la biserică.

In asemenea împrejurări se înțelege că serviciul divin de duminică dimineața la care au participat sinodali și care s'a celebrat cu deosebită ceremonie, numai pace nu a adus în suflete. A oficiat P. S. Sa episcopul Aradului asistat de P. C. Sa protosineclul Roman Giorogariu, de protopopii Giurgea Ioan și Lucața (Șiria) și d-nii Iustin Suci protodiacon; Lazar Iacob, archidiacon și Cornel Lazar ierodiacon.

Corul seminarului dirijat de dl Lugojanu, a dat răspunsurile foarte frumos. Alături de acești slujitori ai altarului însă figura gălbuie a trădătorului răscula indignarea publicului pe care cântările pașnice și liniștite ale milenarii noastre orânduiești creștine zadarnic îl chemau spre pace.

La eșirea din biserică publicul numeros care staționa în piață fremăta de indignare.

Cine-i Mangra? A eșit Mangra? întrebau unii împinși de acea curiozitate amestecată cu oroare pe care deseori mulțimea o încearcă în fața păcătoșilor celebri. Un murmur de scârbă trecu prin rindurile acestui public când figura lunguiață și palidă, crispată de linii adânci, luă loc în trăsura sub protecția P. S. Sale episcopului Ioan Pap care se așeză alături cu un gest de curaj ca și cum ar fi scăpat dela moarte pe cine știe ce mucenic al credinței.

Trăsura se depărtă în ropotul cailor dar publicul rămase mult timp în fața bisericii făcând reflecții asupra dezertorului.

„Cum s'a schimbat; se vede că-l muștră conștiința. Ce era acum trei ani și ce este acum”. Iar dupăce obsesiunea măscii livide dispăru observările începură asupra altor renegați.

„Uite ista-i mangrist”. „Ista-i vândut ungarilor, este un funcționar mai nelegiuit și mai înverșunat pentru noi decât cel mai blăstămat ungar”. Acestea au fost gândurile cu care în această zi de duminică s'au dus creștinii acasă; dacă păcătoșii nu s'au dat în lături de a turbura pacea sufletească, prin prezența revoltătoare a lor într'un loc de reculegere, în schimb să fie siguri că nici neliniștea ce au răscolit-o în suflete nu a fost neroditoare.

În fața judecăților aspre ce s'au rostit acolo la ușa bisericii de cătră publicul cel mai neprevenit mulți păcătoși au tresărit biciuți de conștiința lor și multe suflete pornite spre cădere au trebuit să se tragă din gura prăpăstiei.

Deschiderea sinodului.

La ora 12 slujba fiind terminată partea cea mai mare a publicului s'a îndreptat spre seminar unde se țin ședințele sinodului.

În câteva minute sala se umple. Sinodali iau rând pe rând loc. Galeria de sus e plină de d-ne și domni veniți să asiste. Pe platforma din față își face apariția P. S. Sa episcopul Ioan Pap, al Aradului, iar alături P. C. Sa arhimandritul Hamze și... Mangra.

Privirile toate se întorc ca țintuite de o obsesiune magnetică spre pata lividă și descompusă a nemernicului, pe care bravada emfatică de până acuma nu-l mai susține. Glasul lui trăgănat și frânt abia se distinge ca un bălbăit de muribund printre șoaptele ce le adresează din când în când președintele.

P. S. Sa rostește următorul cuvânt de deschidere.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1912.

Hristos a înviat!

Dlor deputați!

S'a mai încheiat un period de ani din viața constituțională a bisericii din metropolia noastră ortodoxă răsăriteană din Ungaria și Transilvania, și întrând astăzi într'un nou period de viață și activitate sinodală, period precedat de alegeri nouă, pentru ajungerea scopului determinat în legea noastră organică, ochii credincioșilor acestei eparhii sunt ațintiți spre centrul și locul, unde ne aflăm întruniți în aceasta adunare bisericească întocmai, precum ochii clerului și ai poporului din diecezele surori sunt ațintiți spre centrul eparchiei căreia aparțin.

Și aceasta interesare vie a eparhioților noștri este pe cât de justă pe atât de naturală, nu numai pentru că ea emanează din bucuria libertății

de întrunire, de care drept se bucură biserica noastră astăzi sub scutul și ocrotirea legilor statutului nostru, dar ea emanează și din sentimentul datorinței, ce se impune fieștecărui eparhiot: de a cunoaște scopul și interesele bisericii sale și cunoscându-le să le promoveze cu toată căldura dragostei sale creștinești, întocmai precum stăruie la promovarea scopurilor și intereselor sale particulare, ale casei și ale familiei sale proprii.

Și aceasta cu atât mai vădit, cu cât fieștecare credincios știe, precum și trebuie să știe, că din furtunile viforoase, ce s'au descărcat asupra fericiților noștri străbuni în cursul veacurilor, singura moștenire strămoșască ce ni-a rămas este: biserica noastră națională, în care ni-s'a păstrat cele mai scumpe tesauze, cele mai alese și mai valoroase mărgăritare: limba și legea strămoșască cu atributele și caracterul ei nedespărțite: credința neclătită și supunere omagială către înaltul Tron și paralel cu acestea: jertfirea pentru locul unde ne-am născut și unde trăim, de care loc ne alipim cu toată căldura dragostei cetățeanului credincios patriei sale.

Tochmai de aceea, când ne cugetăm la sublima misiune a bisericii noastre, care este; răspândindea în măsură tot mai mare a luminei și a culturii religioase-morale în popor; când ne cugetăm la adevărul, că scopul măreț al acestei misiuni este apropierea tot mai mult de perfecțiune și prin perfecțiune de bine și fericire, scopul suprem al omului pe pământ: cine n'ar înțelege și cine ar putea înăduși bucuria unui arhieru în momentul, când se vede încunjurat de reprezentanții acestui scop măreț și sublim scop urmărit de biserica noastră vie, de clerul și poporul ei creștincios în toate timpurile și în toate acțiunile lui.

Și tocmai de aceea, după ce în persoanele d-voastre d-lor deputați vechi și noi, am bucuria a saluta asemenea reprezentanți legali, tot atâția fii și apărători devotați ai bisericii, nouă iubiți eparhioti, veniți aici din apropiere și din depărtare cu scopul și tendința, că în puterea mandatului primit dela alegători, să mă sprijiniți în conducerea năii bisericii noastre spre limanul dorit, cum aș putea da mai potrivit expresiune bucuriei, ce cuprinde sufletul meu în acest moment, decât să vă întimpin cu salutul de biruință „Hristos a înviat” cu acest salut de mângăiere și întărire a nădejdei binelui cu care se întimpină credincioșii sfinteii noastre biserici, din ziua prealuminatăi Invierii a Domnului până în ziua măritei Sale Înălțări la ceriu.

Cugetându-ne acum, că întrunirile noastre în adunări bisericești, în sinoade și congrese nu sunt însuș scopul ci numai mijloc la ajungerea scopului sublim și măreț urmărit de biserica noastră, nouă reprezentanților ei legali, nouă apostolilor ei de acum, chemați a lucra cu vreme și fără vreme la conservarea și dezvoltarea naturală și sănătoasă a așezămintelor ei religioase-morale și culturale, ni se impune sfânta datorință de a folosi cu plăcere și bucurie acest mijloc, deosebi acum în timpurile acestea de ispită, când indiferentismul religios bate la ușă și află intrare nu numai la o parte a poporului din pătura de jos ci durere și la unii din cărturarilor noștri și chiar și la de aceia, cari se pretind a fi chemați și chiar îndreptățiți a da directiva vieții noastre publice bisericești și care indiferentism se manifestă nu numai prin necercetarea bisericii în Dumineci și sărbători, nu numai prin întrelăsarea împărtășirii lor cu sfintele taine ca și daruri ale ei, ci și prin răceala sentimentului jertfei de bună voie pentru biserică și instituțiile ei religioase-morale și culturale, fără să-și deie seamă unii ca aceștia, că biserica noastră națională ne este tot atât de scumpă și prețioasă și nouă celor de acum, cum era și părinților și străbunilor noștri și cum ne era tuturor și în timpul nu tocmai îndepărtat, când și inteligenții cercetau biserica împreună cu poporul de rând în Dumineci și sărbători, cum cercetează alte neamuri și acum bisericile lor, cinstesc așezămintele lor pe care bază aceștia se și bucură de cinstă deplină din partea celor de o limbă și de o credință cu ei.

Nu pot întrelăsa nici faptul îmbucurător, că înaltul Guvern, constatând necesitatea de a se da creșterii religioase-morale o mai mare importanță, a luat inițiativa pentru regularea chestiei da csterizare la toate școlile medii, și din bugetul statului n-a făcut și nouă parte mai mare de ajutoriu decât în trecut și anume în măsura, încât eu diferința ajutoriului obținut am ajuns în poziția dorită de a putea propune ameliorarea și regularea salariilor profesorilor dela institutul nostru peda-

gogic-teologic și a funcționarilor dela Consistorul din Arad.

Dar după ce nici acest ajutoriu nici mijloacele actuale ale diecezei nu sunt de ajuns pentru prevederea și a altor trebuințe tot atât de ardente cum se decretase regularea salariilor de sub întrebare, mă cred îndatorat să atrag și din acest loc binevoitoarea atențiune a Veneratului Sinod asupra Raportului special ce urmează din partea Consistorului nostru arădan în chestia sporirii venitelor fondului general, fără de cari nu putem corespunde postulatelor legii de instrucțiune și nu putem impopula institutul în măsură reclamată de trebuințele instrucțiunii și a prevederii trebuințelor vieții religioase a credincioșilor.

După toate acestea, implorând și din acest loc darul și binecuvântarea cerească asupra noastră și asupra lucrărilor noastre, precum ne-am rugat și în sf. biserică, — declar sesiunea ordinară a Sinodului nostru eparhial convocată pe ziua de astăzi de deschisă.

Am atins acestea aparițiuni triste și până să urmeze rapoartele generali și speciali cu icoana stărilor din eparhie, în care icoană sunt indicate succesele ajunse și piedecile, cari înapoiază și împiedecă progresul în măsura reclamată de trebuințele vieții noastre religioase-morale și culturale economice.

Spre orientarea Ven. Sinod mai ating și aceea, că afacerea regulării salariilor învățătoresci cu ajutor de stat, afacerea care ne-a preocupat atât de mult, este în curgere progresivă, rezoluțiile la cererile susținute și ajustate în regulă, deși încet urmează succesive.

După cupântul de deschidere se constituie biroul provizor după care urmează depunerea actelor de alegere din partea membrilor sinodali și constituirea comisiunilor verificatoare.

Cu aceasta ședința s'a încheiat.

Festivitatea dela seminar.

După amiază la ora 5 sinodali și-au dat întâlnire dimpreună cu un numeros public arădan din nou în sala seminarului, unde teologii și elevii școlii normale organizaseră un foarte frumos festival la care corul seminarului dirijat de măiestrul Lugoianu a cântat cu multă precizie și cu vădit sentiment bucățile: Hristos a nviat; Bordeiaș de L. Nicoreșcu; Bobocele și inele și Coasa, de I. Vidu; Rotunjoare foi de ploș, de I. B. Bohaciu și Reîntoarcere acasă, de I. Murășan, răsplătite cu vii aplauze din partea publicului.

Sau declamat „Doina” de G. Coșbuc de către stud. T. Selăjanu pedagog, curs III-lea; Otlul de Goga de către I. Cioflan teolog curs I, Țiganul la Stănă, anecdotă de Speranță, de către A. Roman pedagog curs III; dovedind cu toții multă vervă și frumoase aptitudini de interpretare.

În cadrele programului a fost foarte bine prinsă reșita dizertație a d-lui Nic. Ilișiu teolog curs III despre creștinismul la români. D-sa e dovedit o serioasă aprofundare a subiectului frumos ce și-a ales. Lumea a plecat cu impresia că a asistat la una din cele mai reușite serbări de aceasta natură. Încă o dovadă că între zidurile acestui frunțos așezământ cultural al nostru se săvârșește o temeinică pregătire a tinerimei.

Ziua a II-a.

Ședința se deschide la orele 10 a. m.

Se citește protocolul ședinței anterioare care se admite.

Se citesc rapoartele secțiunilor verificatoare, după care urmează constituirea comisiunilor referente cu care ocazie a urmat prima ciocnire între mangriști și ceilalți membri români cinstiți ai sinodului.

Spre a încerca tăria mangrismului unul dintre leaderii mișcării, un renegat, a propus sinodului o listă de șase persoane și anume din doi clerici P. C. Sa Arhimandritul Hamza și Mangra și dd. Em. Ungureanu, Zigre, Sava Raicu și ilustritatea Sa d. Gal dintre mireni.

Fată de această listă în care intenția de a furia pe patronul său printre oameni cinstiți era vădită, P. C. Sa Roman Ciorogar a propus alta formată din d-nii V. Goldiș, protopopul Serb și Gh. Popa.

Propunerea făcută de d. Ciorogar a fost primită cu 20 de voturi împotriva a 15 înfrante de cea propusă de clientul mangrist.

Comisiunea aleasă a propus formarea celorlalte comisi. referente care au fost admise constituindu-se precum urmează:

Comisiile permanente.

Notariat: Mihaiu Păcățian și Iuliu Bodea din cler, — mireni: Vasilie Goldiș (protonotar), dr. Aurel Pințea, Iosif Moldovan și Petru Băran.

Comisia organizatoare: Augustin Hamsea și Vasilie Mangra din cler, — mireni: dr. Iosif Gall, Nicolae Zigre, Antoniu Moesonyi de Foeni și Vasilie Goldiș.

Comisiunea bisericească: dr. Traian Putici și Mihaiu Lucaș din cler, — mireni: dr. Gavril Cozma, Petru Truția, dr. Teodor Papp și dr. George Popovici.

Comisiunea școlară: Roman Ciorogariu și Gherasim Sârb din cler, — mireni: Emanuel Ungurian, dr. Gheorghe Popa, Iosif Moldovan și Iuliu Groșorean.

Comisiunea epitropescă: Procopiu Givulescu și Nicolae Roxin din cler, — mireni: Sava Raicu, Petru Ionaș, dr. Iustin Marșieu și dr. Aurel Lazar.

Comisiunea verificatoare: Andrei Horvat din cler, — mireni: dr. Nestor Oprean și dr. Aurel Grozda.

Comisiunea petiționară: Vasile Beleş din cler, — mireni: dr. Cornel Iancu și dr. Aurel Pințea.

Comisiunea bugetară: Cornel Lazar din cler, — mireni: dr. Cornel Nicoară și dr. Dimitrie Mangra.

Cu aceasta ședința s'a încheiat fiind convocată cea următoare pentru azi la orele 4 p. m.

După amiază.

A avut loc conferința remarcabilă a dlui Ioan Lepădatu despre „Preocupățiunile sociale ale timpului mai nou.” Dar despre aceasta vom vorbi mai pe larg în nr. de mâine.

Războiul italo-turc

Din prilejul sărbătorilor sf. Paști a apărut în piața de cărți europeană o broșură edată de guvernul italian în care sunt descrisă o sumă de sălbăticii și grozăvii comise, după cum afirmă autorul broșurei, — de soldați turci în Tripolitania. Ca cele descrisă în broșură se apară mai verosimile, broșura are și o sumă de ilustrații luate la fața locului.

Dacă ar fi să dăm crezare acestei broșuri, soldații turci și arabi sau purtat cu o adevărată barbarie asiatică față de soldații italieni prizonieri sau răniți. Să nu uităm însă că pe timpul războiului turco-grec apăreau pe coloanele ziarelor italiene fotografii luate tot la fața locului, cari reprezentau pe soldații turci ca pe niște fiare sălbatice, pe când atașaii țării cari erau de fapt la fața locului au dat un raport cât se poate de favorabil Turciei, despre blândețea cu care au tratat turcii pe prizonieri sau răniții greci. Sălbăticiile înșirate în broșură însă la tot cazul, întru cât de fapt sau întâmplat, au fost comise de trupe nedisciplinate de arabi și turci.

Italia în decretul de anexare zice, că în interesul civilizațiunii e silită să ocupe Tripolitania. La ocuparea orașului Tripolis însă toată presa străină era plină de barbariile comise de soldații italieni nu numai în contra femeilor, ci nici copii nu prea erau cruțați. Aceste sunt adevăruri constatate de corespondenții diferitelor ziare, trimiși la fața locului și cari nu au avut cel mai mic interes se mistifice adevărul în favoarea turcilor sau italienilor. Deci cu ce drept vine Italia să se plângă lunei civilizate pentru barbariile arabilor sau turcilor...

Generalul Caneva îndată ce a ocupat orașul Tripolis, l-a și spus în stare de asediu și odată cu intrarea „civilizației” europene a început să funcționeze tribunalul marțial în Tripolitania.

INFORMAȚIUNI

Arad, 15 Aprilie n 1912.

Mersul vremii

Buletinul institutului meteorologic anunță vreme schimbăcioasă în nord și sud ploi.
Prognostic telefonic: Vreme schimbăcioasă, frig, în sud pe multe locuri ploi.
Temperatura la amiază a fost de 9,9 cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'72
„ „ maiu	„	11'65
„ „ octomvrie	„	10'95
Secară pe aprilie	„	10'68
„ „ octomvrie	„	9.—
Cucuruz pe maiu	„	9'09
Cucuruz pe iulie	„	9'08
Ovăș pe aprilie	„	10'35
„ „ octomvrie	„	8'83

Săptămâna sinodului la Arad.

— Schițe fugare-prinse cu creionul. —

O bucată de parlamentarism românesc. Autonomia largă a bisericii greco-orientale române din țară, cu care a dăruit nemuritorul geniu al fericitului Șaguna. Singular prilej la an, când credincioșii mireni ai bisericii ortodoxe române au nu numai datoria să cânte și dreptul să asculte în biserică, ci li se recunoaște dreptul să și vorbească, dacă nu chiar în dar, cel puțin despre biserică: iată ce e sinodul. Și să nu credeți d-voastre, că venerabilii sinodali nici nu-și înțeleg acest drept. Dinpotrivă unii îi dau interpretarea de datorie chiar. Și vorbesc, vorbesc, cât ț-ar fi mai mare dragul, dacă ai putea nădăjdui măcar, că vorba lor va folosi atât bisericii, cât se folosesc ei de vorbă. Sinodul dar în — esența sa.

Iar acum să-l vedem în aparență.

Dacă a-și fi pictor și încă din tagma simbolistilor, iași face tabloul astfel:

Într-o parte câțiva copaci puternici, cu crengi întinse și cu frunziș des, cât să te prindă dorul să le stai la umbră. În jurul lor, mai rari decât copacii chiar, câțiva vârstari tineri, dar sficioși parcă să iasă la lumina soarelui. Apoi pășune multă, multă... Iar dacă a-și fi pictor secesionist chiar, nu a-și reda pășunea cu verde curat, ci a-și învrista-o deabinele cu multe, multe brăne roșii... Iar din fund, dinspre nord, coboară la șes o turmă: mai mulți cățăluși păzitori, decât turma și mai multe capre decât oi... și cum vezi turma îi și știi, deși nu-l vezi, că cine-i păstorul stăpân, nu cioabanul mănător.

Iar ca manieră de pictat, a-și ținea întreg tabloul, nu din linii, ci din multe, multe... poate prea multe pete. Ne modernizăm!

Sur în sur. Abia ici colea câte-o licărire de rază, câte-un petec de senin. Cum e și vremea asta a primăverii puțin precurând deșteptate și care omoară... rândunelele. Atmosferă de lapovită, care te deprimă.

Fericitul Șaguna! Când a țesut el pânza aceea curată și puternică a statutului organic, pentru biserică sa dreptmăritoare românească, crezând că n-o să-i facă numai haină de serbătoare din ea, ci zale trainice pentru vremurile grele de luptă — de bunăseamă nu s'a gândit și la întunecimile nopții Bihorului, nici la trestisurile lui mocirloase... Altecum desigur ar fi adaus statutului organic, un apendice de legiuire particulară, pentru colțul acela nenorocit de țară, că anume: de acolo să nu poată intra în sinod decât numai aceia, cari — nu vor ieși învingători la urnă!

Și câte altele nu le-ar fi întocmit și el altfel, dacă ochiul lui, care pătrundea de altecum măr-

taiele, ar fi putut desvăli și taina viitorului moștenirii sale. Dar i-ar fi trebuit puteri peste puțințele omului: nu numai să statornicească întocmiri, ci să poată întocmi și succesiuni cinstitute de oameni, cari să întruclipeze pentru durata lungă a viitorului rostul adevărat al întocmirilor sale.

Idea închegării gloatelor mirene în corpul sfânt al bisericii slugitoare: e culmea rezultatelor geniului lui Șaguna!

Nu știu, ce vor zice istoricii pedanți, vor zimbi poate necrezători, dar mie mi-se pare că e ceva semnificativ și în faptul acela al întocmirilor marelui arhieru, ca sinoadele să se înceapă chiar în duminica necredinciosului Toma: las, se va fi gândit nemuritorul, să vină și gloata celorce peste săptămână, ba peste an chiar, stau departe de pragul bisericii, ca ascultând chiar în duminica Tomii evanghelia celui ce nu a crezut învierii, până nu a pipăit ranele, las să vină îndoielnicii și necredincioșii, ca văzând, să crează și să afle leac atător rane, ce le va îndura biserică...

Iar acum te prinde mirarea, când vezi prin sinoade aleși aproape mai mulți din tagma acelora cari joară și pe ce n'au văzut și cred și celor ce nu sunt vrednice de credință.

Și mi-se pare, că e un rău acesta și că nu e în duhul celui ce a întocmit biserică!

Ziua primă. A fost ziua facerei. Când a zis Domnul să se facă lumină și s'a făcut.

Cam așa se trece și la sinod. Înalt Prea Sfinția Sa, în discursul de deschidere a accentuat mult și de multe ori: să se facă lumină — dar durere, după cum mie mi-se pare, totuși... nu se va face. Incurând, cel puțin, nu!

Celelalte sau dăpănat după șablon. În absența alor vre-o doisprezece deficienți scuzați, s'a decretat sinodul de „capace pentru dezbateri”!

Eu însă mă simt necesitat să fac aci o mică rezervă: dacă și sinodul intern a fost declarat de „capace pentru dezbateri”, despre cel extern, galeria, trebuie cu cel mai viu regret să constatez, că a rămas „incapace pentru combatere”. Mi-a lipsit nescuzată, o figură pe cât de indispensabilă, pe atât de simpatică a sinodului extern: Doamna Dr. Liviu Ghilezan.

Așadar noi de rândul nostru constatăm, că sinodul e manc. Din vina doamnei Dr. Ghilezan. Și nu din a noastră nu vor fi poate toate făpturile lui conforme.

Dar... psst!... galeria tace acum... și ascultă, par că ar fi — aleasă.

Câteva împetrișări. Așa din sur în sur, cum ne vine. Și o rază mai luminoasă.

În ziua primă. La alegerea notarilor interimali s'a întâmplat. Capricioasa soarte, nu știu cum, dar l-a scos la candidatura unui notariat interimal și pe pe sinodalnicul dr. Pințea, firește din Tinca Bihorului. Și a fost ales. Dar cum e novice și picat așa fără veste și nedepins cu ale sinodului, când să urce podiul ce se înalță sub masca presidială-notarială — s'a împiedecat la urcuș și era să cază.

Ar fi să fie un semn acesta pentru cei cărora le compete: Să grijiți domnilor, căci ceice se împiedecă odată la urcuș și stau să cază, devin precauți la coboriș și — nu vreu să mai coboare?

Șapoi o figură... o figură luminoasă. E a venerabilului Emanuil Ungurean. Sinodalnic vechiu, congrescut cu sinodul și încheiat alvea cu biserică. Se desbătea chiar, că a doua zi, la câte să se înceapă iarăș sinodul, la oarele 9 ori 10 înainte de masă. Dl Ungureanu firește, ca om care aflase aurul, pe care azi îl împarte cu atâta numificență nației, sculându-se de dimineață, era pentru oarele 9 și a motivat: ca să nu pierdem vremea, că doar mai avem și acasă de lucru. Uitase neobositul muncitor, că doar chiar dânsul, acasă e... pensionar!

Și a urmat apoi obicinuitul, așa numitul „prânz al vlădicului”. Eu firește nu am fost invitat. Dar cei cari au fost, au avut plânsori: nu

Tribunalul marțial trimitând la moarte printre o sumă de oameni aproape nevinoși și o sumă de notabili arabi, cari nu sau putut înprietini repede cu „civilizația” europeană...

Gloria italienilor însă nu a ținut mult, căci turcii drept răspuns în mai multe ciocniri din jurul orașului au bătut pe italieni cumplit, ba era timp când italienii nu mai aveau drum deschis, decât la mare. Italia ca să apere prestigiul armatei italiene de pe câmpurile Africeii a decretat anexarea unui teritoriu pe care încă nici nu-l ocupase, dupăcum nici azi încă nu e ocupat.

Știrile sosite de pe câmpul de luptă sunt următoarele:

Roma. — Un spion arab de-al italienilor, căruia i-a succes a se strecura în Tripoli spune, că sub conducerea profetului Said-el-Serif o miie arabi din Sudan au sosit în Garian, unde au fost provăzuți cu puști moderne și au fost echipați cu cele de lipsă pentru atac.

Said-el-Serif voiește să atace cu trupa aceasta întăriturile orașului Tripoli.

Roma. — La 11 aprilie st. n. la oarele 11 dim., o companie de ascari eritreani, detașamente de marină și geniu au reușit a ocupa fortul Bukemez fără împotrivire, și a înălța acolo drapelul italian.

Tripoli. — În noaptea de sâmbătă spre duminică mai multe trupe de turci și arabi s'au apropiat de întăriturile orașelor Ainzara și Gargares. Italienii observându-i pe turci și arabi, cari se apropiiau prin șanțuri de întărituri, au dat alarmă în urma căreia prin mai multe împușcături turcii au fost gonțiți.

Constantinopol. — Ziarul „Tanin” sub titlul „Nu vom pace” zice: „indignarea în contra italienilor este și azi tot atât de mare ca a doua zi după declararea războiului și a crescut și mai mult prin ura nesfârșită și disprețul față de inamicul nusuferit, laș și neputincios care s'a închis în barace. Turcii resping cu indignare ideea alianței cu Italia, după încheerea păcii, pentrucă Turcia nu se va înjosi a încheea pace cu țara în care nu se mai poate avea nici o încredere. Turcii nu vor da Italiei mâna, ci lovitura pumnului și nu se vor întoarce spre ea decât pentru a o scuipa în față și a-i arăta disprețul. Turcia va continua cu perseveranță războiul pentrucă nu are nimic de pierdut prin așteptare, pe când Italia poate să piardă totul, chiar regatul.

Paris. — După o știre în aparență oficioasă, demersul de mijlocire ce cele cinci puteri voiau a face la Constantinopol, a fost amânat în ultimul moment, deoarece, precum se pretind, puterile n'au căzut definitiv de acord.

Dr. RÓTH KÁLMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Cosultațiuni: a. m. 8—10, d. a. 2—4 ore.

Cosultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

:: Cine voiește ::

să cumpere încălzăminte

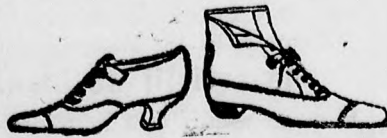
fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere la

IOAN VUIA

Sătmar — Szatmár,

- - Deák-tér - -

In casa lui Keresztes András,

care ține în magazinul său de ghetete bogat asortat numai ghetete și clobote pregătite în țară din piele înă veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neîntrecute.

La dorință să pregătesc tot felul de ghetete și clobote după măsură.

asupra mâncărilor, ci — asupra mâncătorilor. După părerea meu însă fără drept. E o tradiție doar în biserică noastră creștinească cu mesele. Iar Inalt Prea Sfinția Sa, când a compus lista invitațiilor, a fost strict tradițional numai: Hristos mântuitorul nostru a avut doar între apostoli invitat și pe Iuda, la cina cea de pe urmă!

Bine, bine — vor zice însă pedanții — dar aici a fost prânz și nu cina cea de jertfă și ori cum, dar...

Dar eu le răspund: tăceți pedanților și cititorilor, căci nimica nu e ceea-ce ați cuteza să-mi spuneți, ori ați griji să-mi retaceți... iar eu să nu le știu.

Cum bine o înțeleg și aceea, că de altfel semnificativele vorbe rostite de Inalt Prea Sfinția Sa la masa de ospăț, că:

„Tisza azért szeret engem
Mert forgatom köpenyegem!
S hogy voltam nemzetiségi —
Három hétig?... Hisz az semmi!”

incă nu au rostul cuvintelor, că: „Unul dintre voi va fi acela, care mă va vinde!”

Și a urmat apoi ziua a doua. Când ar fi fost să se despartă apa de către uscat.

Alegerea comisiunilor adevă. Dar apa, durere, nu s'a ales de către uscat. Ci dimpotrivă. În multe dintre comisuni a rămas de-avalma. Iar apa cu pământul de-avalma fac: mocirlă. Și din mocirlă nu crește decât bălărie și trestieș. Bălărie veninoasă și trestieș pe care-l îndoaie toate vânturile.

Vom vedea. Adecă cum!? Eu am făcut destul. Am cutezat să-mi spun părerea, în vreme ce alți mulți nici nu îndrăznesc s'o aibă.

Raportul de aci înainte facă-l altul, mai compintele!
Exsinodalnic: *Sfredelus*.

Sărbătorile soc. „Petru Maior.” Din toate părțile locuite de români se arată un viu interes față de serbările jubilar ale societății „Petru Maior”; deja de pe acum s'a anunțat mult public din provinciile, din părțile Ardealului: Bistrița, Sibiu, Beiuș, Brașov, Orăștie etc., apoi din Arad, Lugoj, Oravița; ba chiar și din părțile Sătmăruului și Maramurușului; se așteaptă sosirea multor oaspeți din Viena, Cernăți, București, Iași. O excelentă revistă ilustrată din România, trimite un redactor special și un fotograf, ca să eternizeze toate momentele însemnate ale serbărilor. Societ. acad. surori vor fi reprezentate prin delegați speciali. Dela „Rom. Jună” din Viena s'a anunțat sosirea multor membri în frunte cu președ. societ. Tinerimea univ. din Cluj, a designat pe președ. dl dr. O. Russu ca se reprezintă tinerimea din Cluj.

Programul concertului e pe deplin stabilit. „Ouverture” de Mureșian va fi cântată de muzica regim. I. de honvezi sub conducerea artistului: Backó, conducătorul capelei. Sub durata banchetului și la serata dansatoare va cânta muzica lui Gyuszi Hamza cunoscută publicului din Oadea-Mare.

Nou avocat român. Unul din cei mai harnici membri ai generației noastre tinere, d. dr. *Teodor Prodanovici* și-a deschis cancelaria advocațională în Oradea-mare, piața *Tisza-Kálmán* Nr. 3.

Logodnă. D-șoara *Cornelia Pop* ficea protopopului din Morlaca și dl *dr. Petru Hetco* profesor la liceul superior din Beiuș logodiți. Felicitări!

— D-șoara *Mărioara Antal* din Toplița și dl *Dr. Alexandru I. Morariu* adv. în Caransebeș fidanzăți. Sincerile noastre felicitări!

Rămas bun, unui prieten. În 1 aprilie v. s'a stins în Beiuș o viață nobilă, un suflet blând, în persoana studentului în teologie, *Vasilie Ti*.

Beregszászy Lajos

atelier de blănărie modernă
ARAD, str. Deák Ferencz nr. 31—32.

Il vedeai adeseori plimbându-se, — vecinic îngândurat, — prin grădina seminarului, care acum încă-și deplânge prietenul. Cine l-a cunoscut, l-a iubit, căci seninătatea ochilor lui, îți arăta o inimă caldă și cuprinzătoare. Parcă și-a prevăzut sfârșitul, căci nu arareori da expresiune durerilor sale, în glas duios, iar noi colegii, nu-i bănuiam germentul, care l-a nimicit. Și boala de piept l-a răpus.

Regrete sincere te însoțesc, iubite coleg. din partea tuturor oamenilor de bine, cari te-au cunoscut. Glină rece-ți va acoperi mormântul, și când vr'un coleg se va abate pela locașul tău, să ști, că îți va presăra mormântul cu flori. Toți te regretăm. Mai aveai 3 luni și tu, și ți-se deschidea ogorul muncii, ca să sâmeni sâmantă lui Hristos în el. Dar ne-ai părăsit înainte de vreme. Cine va mai ținea urful castanilor din grădina noastră seminarială și cine va mai spune așa vorbe așezate, cum spunea tu?!

Se vor rostogoli ani peste ani, mormântul ți-se va acoperi cu mușchi, dar colegii tăi nu te vor uita, căci inimile nobile, nu se uită nicicând. D-zeu să te odihnească.

Iubiții tăi colegi, studenți teologi din Arad.

Rectificare. La publicarea proiectului de statute pentru internatul românesc în Budapesta s'a strecurat o eroare de tipar, un șir întreg a rămas afară la culegător din § 4. — textul rămas afară sună: „membru fondator e acela, care solvește o taxă cel puțin de 600 cor. și membru pe viață acela, carele solvește o taxă cel puțin de 300 cor. — deci membri vor fi de cinci categorii adevă patroni, protectori, membri fondatori, membri pe viață și membri ordinari.”

Necrolog. Ladislau Man de Saieu, avocat a repausat la 9 aprilie n., la 1/6 oare d. a. în anul 69-lea al vieții și 39-lea al fericitei sale căsătorii.

Actul funebral se va săvârși în 11 aprilie n. la 3 oare d. a. după rital greco-catolic, iar rămășițele pământești tot atunci se vor așeza spre vecinica odihnă în cimiterul greco-catolic din Visăul-de-sus. Defunctul a lăsat în doliu numeroase rude. Fie-i țarina ușoară și memoria binecuvântată!

Accidentul unui vapor austriac. Din Paris se anunță, că vaporul poștal austriac „Sofia Hohenberg”, pe când făcea o încălcură de cărbuni la insula Teneriff a suferit o nenorocire. Din cauza încălcării neegale pe toată întinderea vasului, o parte a vasului se scufundă în apă. La această nenorocire a fost rănite 24 de persoane și trebuiră să fie transportate la spital. Mai toți pasagerii vasului sunt de origine spaniolă și austrieci. Grație ajutoarelor sosite în grabă s'a putut evita, ca accidentul n'a luat proporțiile unei adevărate catastrofe.

„Cele mai vestite ghete americane „Vera” se vind numai la firma Buchsbaum és T-sa Arad. Cetiți anunțul de azi.

x Seminarul juridic Dr. Geréb, Cluj, Str. Farkas (lângă edificiul cel vechiu al teatrului). Pregătește pe lângă onorar mic, pentru examenele de drept, de stat, riguroase, de drept de stat, examene de avocat și de magistrat. În 3 luni se câștigă licența de doctorat. Fiind în pragul proiectelor de reformă a învățământului juridic, e dorit ca toți cei interesați să se adreseze spre binele lor la acest seminar, care înlesnește mult cariera advocațională.

Baie de aburi pentru dame și domni. În scaldă „Opres” situată pe piața Tököly, Lunca și Vinerea p. m. între orele 3—6 stă baia de aburi la dispoziția on. dame. Pentru domni e deschisă baia de aburi zilnic dela 5 dimineața până la 1 oră d. a. Membrii cluburilor și a societăților, militari, și poliția solvesc 70 fileri. Baia de aburi e transformată și din nou aranjată. Prețul redus la cumpărarea alor 10 bilete e de 8 cor.

Primește totfelul de executări și transformări de articlii în bransa blănăriei precum și repararea lor. Asortiment bogat în totfelul de articlii de blănărie.

Primește pentru vară în păstrare haine de lână și de iarnă, cu garanță contra

ECONOMIE

Ședința direcțiunii „Solidarității”.

La 11 c. s'a întrunit — direcțiunea „Solidarității” la o ședință în Sibiu sub prezidiul d-lui Part. Cosma. Au luat parte d-nii: R. Cărăbaș, A. Cosma, Ioan I. Lăpădat, S. Raicu, Dr. C. Pop, C. Popp, Dr. G. Suci și Dr. G. Tripon. S'au discutat mai multe chestii importante de actualitate: situația financiară, chestiunea cooperative-lor, chestiunea reviziilor etc. și s'a stabilit textul raportului general și rapoartelor speciale către adunarea generală, convocarea căreia s'a incredințat biroului.

Situația financiară. Situația pieței internaționale de bani continuă a fi neschimbată, deși atât în Berlin cât și în London situația băncilor de emisiune s'a mai ameliorat. Tendința este fermă și în Berlin discontul privat a conta 3 3/4%, iar banii de zi 3 1/2%, pe când în London discontul privat este 3 7/16%, iar banii de zi 3%.

În piața internă încă nu se poate înregistra vre-o schimbare mai de seamă. Ultimul sumar al Băncii Austro-Ungare, ce este drept arată o reducere a portofoliului și a circulației de bancnote, totuși o apariție înfrîjitoare este reducerea constantă a rezervei de aur prin plățile cele mari în străinătate. Reducerea aceasta se cifrează dela 1 Ianuarie a. c. până la 7 c. cu K 31 milioane și dacă nu va înceta nu este exchis să ducă la o urcare a etalonului oficial. O măsură pe care Banca va trebui să o ia în interesul stabilității valutei. Discontul privat a cotat de altcum în Viena 4 8/8%, în Budapesta 4 7/8%. Bănci mijlocii și escontorii particulari au stipulat 5 2/20%—5 2/4%. Cambii de portofoliu dela 6% în sus.

„Revista Economică”.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Ilie Bursășiu, Săliștea. Am primit 7 cor. abonament pe Quart. II. 1912. Ziarul de aici se expediază regulat.

Ioan Tr. Filip. Lugoșul-inf. Am primit 7 cor. abonament până la 30 Iunie 1912. Ziarul de aici se expediază regulat.

Daniil Șandru, Ungureni. Am primit 14 cor. abonament pe sem. I. 1912.

Eremie Popovici, Vălcani. Adresa a fost greșită. Vi-s'au expedit deja cele 10 exemplare reclamate. Numerii ce urmează, să vor expeda tot pe adresa Dr.

Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru”.

H. DURATZO
fost șef. atelierului fotografic Mandy
Atelier fotografic
București, strada Gr. C.
Cantacuzino (România).

moliilor ori a furăturii cu prețurile cele mai ieftine.

Rog binevoitorul sprijin al onor. public:

Beregszászy Lajos,
blănar.

Se caută
un conducător de prăvălie

la societatea de consum. Salar 80 cor. lunar și 1% din învârtire, care pe an e aproape 40.000 cor. Cvarțir și luminat. E de gipsă să fie cășătorit și să depună cauție de cel puțin 2000 cor.

„Societatea de consum”
Felső-Szöcs
(Szolnok Doboka m).

Concurs.

Concurs pentru ocuparea unui post vacant de practicant cu termenul cel mult pe finea l. c.

Recurenții au a dovedi, că sunt absolvenți ai unei școli superioare, respective academii comerciale și, că cunosc afară de limba română în scris și vorbit și cea maghiară sau germană pentru a putea corespunde și independent.

Ofertele înzestrate cu documentele necesare, precum și pretenziunea de salar sunt a se înainta în cel mai scurt timp, către direcțiunea institutului

ÜSTREDNA BANKA UČASTINNY SPOLOK
Budapesta, VI Váci-körut 31.

Caut
o econoamă inteligentă

mai în etate, dar în deplină putere, pentru conducerea casei și îngrijirea alor 2 copii de 10 ani. Beiuș (Belényes) 13 Aprilie 1912.

Ioan Bușica,
prof. gimn.

INȘTIINȚARE.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că mi-am deschis

cancelarie avocațială
în Șiria (Világos), com. Arad.

Dr. Alexe Boțioc,
advocat.

Licitațiune minuendă.

În urma ordinului V. Consistor ort. rom. din Arad Nr. 1429/1912, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru zidirea de nou a unei biserici în comuna Moroda (Marot, cott. Arad posta Apatelek) pe ziua de 15/28 Aprilie 1912 la 3 ore p. m. în localul școlii gr. or. rom. din loc.

1. Prețul de esclamare 18769 cor. 59 fil.
2. Licitanții au să depună înainte de începerea licitațiunei un vadiu de 5% al prețului de esclamare, în bani gata, sau hârtii de valoare acceptabile.

3. Planul, preliminarul precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficial parohial din loc.

4. Pentru participarea la licitațiune, licitanții nuși pot forma nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

Comuna bisericească își rezervă dreptul a da în întreprindere lucrările de edificare a bisericii, acelu reflectant în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunei.

Moroda, la 28 Martie (10 Aprilie) 1912.

Dimitrie Nica m. p. Zaharie Moga m. p.
pres. com. parohial. notarul com. par.

În conțelegere cu: Ioan Georgia m. p. ppresb.

Anunț.

În negoțul meu de băcănie și bumbăcărie află aplicare un tânăr

Învățăcel

din casă bună și cu cel puțin 2 clase gimnaziale sau reale.

Nicolae Dușoiu,
Brassó.

Roze frumoase
distins cu 2 medalii de aur

Pentru încolțirea sigură și înflorire bogată garantăm până la valoarea prețurilor.

Paletarea și transportul orinade gratis! — Prospect mare ilustrat cu instrucțiuni probele pentru plantare gratis.

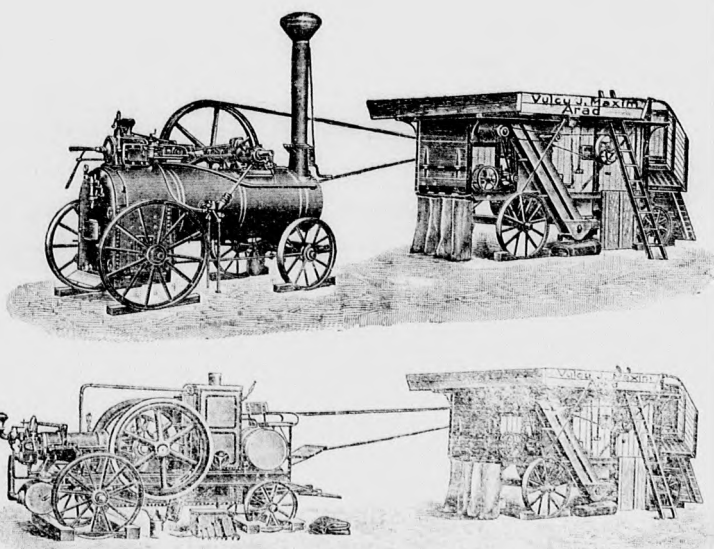
10 bucăți trandafri înalți, de 2 ani, numai nontăți	Cor. 20-
10 bucăți trandafri înalți, dn 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	16-
10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, numai nontăți	9-
10 bucăți trandafri — tufe, de 2 ani, soiuri mai vechi, de cele mai bune	7-
10 bucăți trandafri alergători, cele mai frumoase soiuri	7-
10 bucăți trandafri, permanent înfloritori, atârătoare pentru balcoane de așezat în lădițe, ornamente foarte pompoase pentru ferestri dela cor. 5 până	8-
10 bucăți chrysanthemum, 10 soiuri, mari	4-
10 bucăți garoafe cezare, soi pompos permanent înfloritor dela cor. 5 până	10-
20 bucăți garoafe de culoare albă și argintie	5-
10 bucăți Cactus Dahlia, numai soi nobil	5-

Wilk M. Fr. iun. și soțul

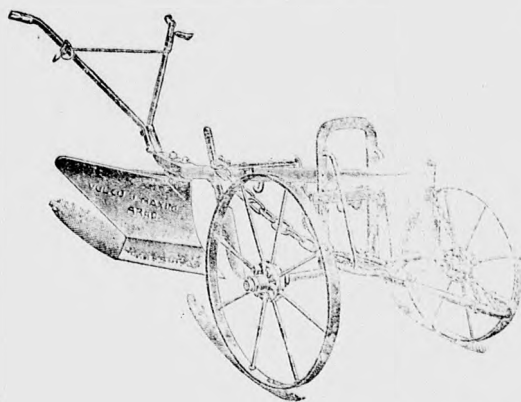
CODLEA, (Feketehalom)
Comitatul Brașov (Brassó megye)

Trimitem prospect în limba maghiară și germană gratis.

MAXIM I. VULCU fabricant de
ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5-6. Telefon nr. 608.

Schimbarea locomobilelor de treerat, să umble singure, o efeptuese în prețuri moderate, după sistemele cele mai practice și cunoscute cu lanț, cu roate și cu transmission.

Totfelul de mașini pentru agricultori, precum: pluguri, grape, mașini de semănat, de tăiat nutreț, de secerat, batoase complete de treerat cu aburi; Motor de oleiu brut sau cu benzină. Mai departe instalez totfelul de mori cu abur, motoare sau mori de apă, joagăre sau ferestreu, țiglarie și alte stabilimente mecanice-tehnice după cele mai noi și mai moderne și bine recunoscute sisteme. A se adresa la firma **MAXIM I. VULCU** Arad, strada Fábrián László, (lângă gara mare).

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

GHEORGHE IANCOVICI

PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUȚĂȚILE DE PRIMĂVARĂ ȘI VARĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, DELAIN, ZEFIR, GRENADIN, CRETON, BATIST, ȘI PÂNZURI DE HAINE, ÎN MODELELE CELE MAI NOULI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA. — ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs igienic pentru curățirea și înfrumusețarea feței. — Înlătură petele galbene, bucele pricnuite de înfierbântare, sgrăbunje și alte necurății de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes. 1 teglă 1 coroană.

„Ianer” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acoperă încrețurile și e cu totul nestrăicătoare în culorile: roză, albă și cremă 1 cutie 1 coroană.

„Ianer” săpun 1 bucată 60 fileri.

„Ianer” pastă pentru dinți 1 doză, 1 cor.

„Ianer” apă pentru gură Bună pentru dinții scorburoși și gingiilor bureșoși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60; jumătate sticlă, 80 fileri.

„Ianer” esență pentru păr Excelentă pentru înălțurarea mătreței și contra căderii părului 1 sticlă, 1 cor. 30 fileri

„Ianer” pomadă pentru creșterea părului. 1 teglă 2 coroane.

„Ianer” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet ori în blond părul sur și cărunt. Nereșita colorii e exclusivă. La comanda să se noteze că părul înăcrunțit în ce culoare să se vâpsească (negru brunet). Un carton 4 coroane

„I a n e r” apă care face părul blond

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 cor.

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” leșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” alui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárváros F6-ut 70.

JOHANN SEIBEL

strungărie artistică aranjată pe putere de mașini în Brașov, Str. Lungă No 45.

Pregătește și ține în depozit dopuri și pipe pentru butii, de cea mai bună calitate, apoi daciuri, bile și popice pentru biliard și popicarie precum și totfelul de picloare pentru masă, pelângă prețurile cele mai moderate. Celor ce cumpără a doua oară li-se dă rabat. — Lucrări de ornament. —

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neintrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit” e nestrăicătoare, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen
ARAD.

Notez, că numai aceia vor primi catalogul gratuit, cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (ad. scriu că au cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

Cele mai bune oroloage
Cele mai solide și juvaericeale
cele mai moderne
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani cu prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în această privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologier în Szeged.

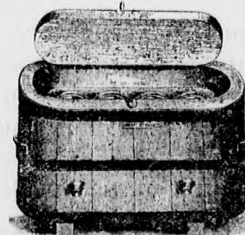
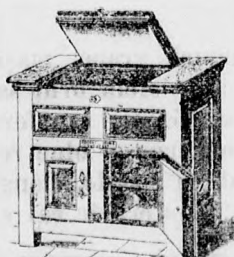
Catalog cu 2000 chipuri, se trimite gratuit.

Dulapuri pentru gheață.

Despre excelența dulapurilor mele de gheață se poate oricine convinge deja la prima vedere, drept aceea recomand fiecăruia să-mi cerceteze magazinul aflător în Budapesta VI., Terézkör-ut nr. 8, sau fabrica. Deoarece toate fabricatele mele se execută sub conducerea și supraveghierea mea, de aceea ofer cea mai deplină garanță pentru calitatea lor bună. Nu măroase serisori de mulțumită dovedesc exactitatea afirmațiunii mele.

Fabrica: IV., str. Klapka nr. 5. Magazinul: VI. Terézkör-ut nr. 8. Budapesta.

Catalog de prețuri în limba ungurească, germană și franceză trimite gratuit.

GELLER I. GIUVAERGIU

Mare depozit in giuvaericale brillante aur și argint
ARAD, Andrassy-tér 14 (Palatul Hermann).

Cu ocaziunea sf. Sinod gr. or. român din Arad se pot afla în depositul meu — cu prețuri moderate CIASORNICE admirabile, de aur, argint și oțel. GARNITURI pentru mâncare și obiecte de lux numai de argint veritabil. SERVICIU de fumat și scris, casete pentru țigări și țigarete din argint veritabil. GIUVAERICALE antice, bastoane și lorgnette de aur și argint.

Hotelul „Vas” în Arad.

Recomand on. oaspeți cari vor sosi în Arad cu prilejul sinodului, hotelul meu, cu două etaje, cu odăi ieftine; în cafenea se vând beuturi bune. — Serviciu culant. Locul de întâlnire al străinilor. Roagă binevoitorul sprijin:

AUGUSTIN RAESKY
HOTELIER.

Hotel „Central” în Arad

Hotel de primul rang, vis-à-vis de casa comitatului. Stațiune de tramvai și autobus.

60 odăi moderne pentru oaspeți.

Luminație electrică. Sealdă în casă. Omnibus la toate trenurile. Locul de întâlnire al oaspeților din provincie. Grădină splendidă de iarnă. Cafenea. Prețuri moderate. Bucătărie excelentă. — Cu deosebită stimă:

Augustin Csermák.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public din loc și din jur, că din 1 Aprilie n. începând am luat în primire

Hotelul „Fekete Sas” („Vulturul negru”)

din **Maria-Radna** (în Piață). Mă voi nizuți ca prin cele mai bune mâncări precum și vinuri curate de podgorie, bere galbenă și neagră să câștig deplina mulțumire a on. public. — Odăi curate și sănătoase pentru călători. — Local de întâlnire pentru excursioniști.

Rog binevoitorul sprijin al onoratului public:

Szász Péter, ospătar și măcelar.

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

Cel mai ieftin izvor de cumpărare de haine gata pentru : bărbați, băieți și copii :

Moskovitz Zs.
magazin de haine
ARAD (Palatul teatrului).

Asortiment bogat de haine și pardesii foarte elegante; mare asortiment de pardesie „Șaguna” pentru domni preoți, veste pentru preoți și pantaloni, precum și perline negre pentru preoți.

Serviciu culant! Prețuri ieftine!
Telefon pentru oraș și comitat: 534.

Dacă stropești cu „FORHIN“

- I** - ai mai puțină bătaie de cap,
- II** - a lucru mai puțin,
- III** - a cheltuială mai puțină!

deoarece „FORHIN“-ul este **MICTURA DE BORDÓ** adesea îmbunătățită. Se lipește ușor chiar și de frunzele umede. **La ori-ce brumă poți se stropești**, nelăsând nici un fel de sediment (drojdie). Multime de scrisori de mulțumită și recunoștință. Pregătim invenția drului Aschenbrandt de Rézkénpor și Bordolpor. Cere prospect gratuit și franco dela fabrica „FORHIN“ BUDAPEST, VI., VÁCZI-UT 93.

Traian Turturean

lăcătuș artistic și de edificii
Bistrița — Besztercze.

10% economie la comanda
— de lucrări artistice. —

Lucrătoare aranjată cu mașini moderne.

Atențiune la cuptoarele economice de bucătărie vestite în Transilvania. — Catalog și desemnări să trimit la cerere.

BICICLETE

de renume mondial:

THE CHAMPION
și PREMIER

cu osie campanilă, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cor preum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interloară și exterioră prima calitate, sonerie, lampă, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körut 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körut 6.
Catalogul de lux cu 1000 de chipuri se trimite gratuit.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARĂ.

1911. 26 Martie	ACTIV	1912. 17 Martie	24 Martie
168 704 077	{ 120 096 077 Rezerva metalică aur	156 811 906	
	{ 49 608 000 „ trate aur	61 958 000	
1 228 595	Argint și diverse monete	868 425	779 791
101 924 467	Portofoliu român și străin	208 530 566	187 628 101
24 613 416	{ Impr. pe ef. publice	6 948 000	
	{ „ în cont curent	7 227 981	
11 999 924	Efectele capitalului social	15 037 077	14 175 981
17 956 807	Efectele fondului de rezervă	11 999 791	11 999 791
4 293 621	„ „ amort. imob. și mașin. de imprim	17 633 077	17 548 077
6 020 679	Imobile	4 216 621	4 203 121
728 513	Mobilier și mașini de imprimerie	6 094 658	6 093 823
553 378	Cheltuieli de administrațiune	798 458	799 355
110 368 800	Depozite libere	589 667	605 632
17 574 756	Conturi de valori	102 660 325	102 737 575
49 314 371	Conturi curente	22 168 010	23 161 200
516 281 404		41 313 373	65 828 979
	PASIV	650 839 984	654 331 334
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
30 135 439	Fond de rezervă	32 081 780	32 161 090
4 432 204	Fondul amort. imobil. mobil. și mașin. imprim.	4 682 522	4 737 602
333 368 890	Bilete de bancă în circulațiune	466 051 610	458 373 391
1 065 145	Dobânzi și beneficii diverse	1 206 983	1 331 389
110 368 800	Depozit de retras	102 660 325	102 737 575
24 910 926	Conturi diverse, sold	32 156 764	32 990 288
5 028 1404		650 839 984	654 331 334

Scomptul 5%
) Dobânda 5%

Telefon 982.

Balog Sándor,

cârnățarie și depozit de șuncă de Praga.

Budapest, VII., Rottenbiller-utca 66.

Recomandă:

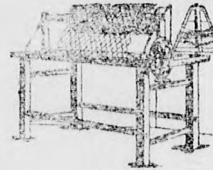
Șuncă de Praga,

calitatea cea mai bună, fără os, care e cea mai preferabilă comercianților, — putându-se tăia excelent.

Recomandă diferite soiuri de cârnățării cu prețuri ieftine — Catalog trimite gratuit.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile, comunele, singuratici: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru împletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
Premiat la 6 expoziții.

Singurul compactor român!

Am onoare a înștiința onor. public din Arad și provincie, că mi-am aranjat atelierul cu cele mai moderne mașini și material. — Execut pe lângă prețuri moderate: cărți bisericesti, (Evangelii, etc.) cărți școlastice, cărți comerciale, tot felul de proto-coale, cărți de legi, cărți pentru bibliotecii și totfelul de lucrări atingătoare de aceasta branșă. — Sperând, că onoratul public mă va cerceta și încuraje cu comanda, am ramas cu deosebită stimă:

IUSTIN ARDELEAN,
LEGĂTOR DE CĂRȚI.
ARAD, WEITZER JÁNOS 13.
(Vis-à-vis de postă)

Hans Fabritius

inginer

SIBIU, Reissenfelsgasse 11

primește executarea ori-cărui

conducător electric

pentru diverse scopuri.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografierea în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimii este primul. Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslujiri servesc.

Georg Barthelmie

mechanic

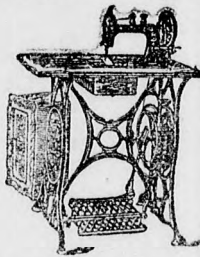
Brașov, Strada Porții Nr. 41.

(Colțul dela strada Sfântului Ioan).

Atelier pentru mașini, de scris, socotit, dictat și de cusut, apoi pentru aparate electrice și fizice, lampe electrice de buzunar, gramafoane, plăci, ace, hârtie — de copiat și diferite utensilii. —

Telefon 380.

— Instructor pentru scris la mașină. —

Guidó Becsi

pregătitor de bandaie,

Sibiu—Nagyszeben, Reispargasse Nr. 7.

Serec omandă pentru executarea tuturor aparatelor ortopedice: Dreptiitor, aparate de rezimat, mers și întins, mâni și picioare artificiale, mai departe bandage pentru surpături, ori ce formă și execuție, cingători de gumi, ciorapi de gumi și toate articolele aparținătoare acestei specialități. — Depozit de articlii chirurgice, irigatoare, vată pentru ajutoare la naște și ștofă pentru așternuturi de pat Rico, cingători igienice pentru dame 1 duzină 1 cor. Specialități franceze de gumi. Trimitere discretă. In caz de lipsă Vă rog pentru comanda D-voastră.

Bencsik Zsigmond în Déva

Oferă: GHETE AMERICANE ȘI FRANCEZE cusute cu mâna în atelierul propriu precum și GHETE GATA, format modern pentru bărbați, femei și copii. Galoși, ghete comode și pentru gimnastică. Mare magazin de gume renumite de Sullivan pentru tocuri la ghete și creme excelente. Ghete pentru picioare ne-regulate și bolnave le pregătesc după măsură. La comanda din provincie este destul a se trimite o gheată folosită. — Serviciu prompt.

MOBILE IEFTINE ȘI BUNE

să pot procura numai la

Prima fabrică de mobile

PETRUȚIU & PLATZ

Sibiu—Nagyszeben, Strada Sării—Salzgasse 37.

Telefon Nr. 47.

Onoratul public este rugat înainte de a-și procura mobile să binevoiască a cerceta, (și fără a cumpăra) MAREA EXPOZIȚIE de toffelul de mobile de artă și simple, care stă zilnic spre vedere publică. Se atrage atențiunea asupra Atelierului propriu de SCULPTURĂ și TAPIȚERIE de primul rang.

Executăm toate lucrările de lipsă la biserici nouă și vechi. — Orice comandă se efectuește prompt, conștiincios, pe lângă deplină garanță și cu prețurile cele mai moderate.

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

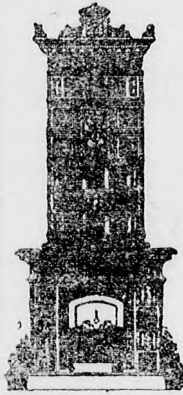
Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cupatoare cu căhali

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhali. Deasemenea construiesc cupatoare de fier din căhali albe și vinele.

Primesc și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comanda primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

Bumbera István,

croitor civil și preoteșc,

croitorul preoțimii greco-cat.

Oradea-mare — Nagyvárad.

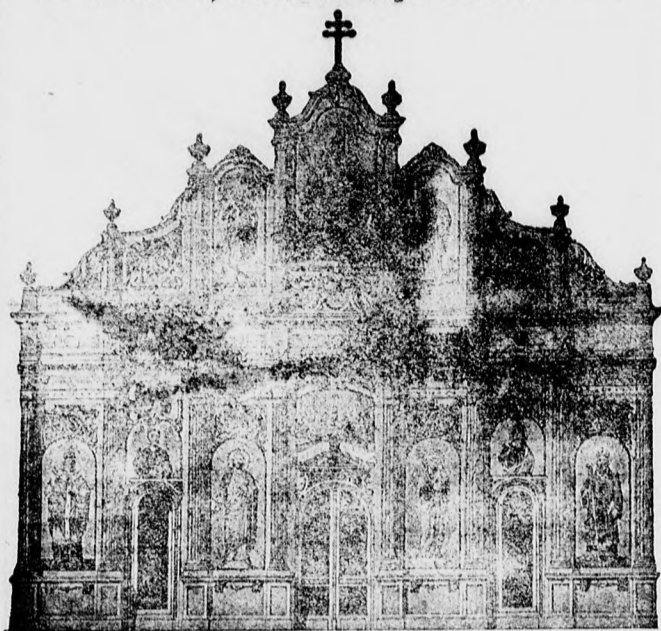
Edificiul Bazarului (partea spre teatru). Telefon 869.

Sezonul de toamnă și iarnă!

Au sosit stoffe moderne, englezești, scoțiene și indigene, calitatea cea mai bună. Costumele croială modernă, și lucrute cu mult șic. Prețuri moderate. Lucru cu mare atențiune. Singurul depozit de articole preoțești și bisericesti.

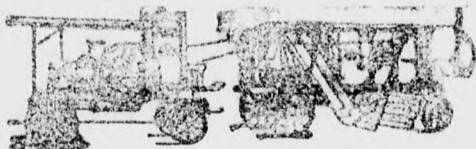
Schmidt János succesor **Schmidt Ferencz**
 institut pentru ridicarea altarelor în
 ——— **Budapasta, Kőbányai-ut 53.** ———

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.
 Prețuri moderate. Condiții favorabile de plată.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO“ orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător
 construște în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF
 FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin,
Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Oinci fabricii cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Un mijloc de întărire pentru bolnavii de stomac

și pentru toți aceia, cari fie prin receală ori îngreunare de mâncări, fie prin lipsa de apetit, prin mistuirea grea, ori în urma mâncărilor prea reci ori prea fierbinți au contractat **catar, sârciuri, dureri de stomac etc.** este medicina

Baldrianum Dr. Engel.

Baldrianum se recomandă contra tuturor durerilor de stomac, are calitățile unui vin excelent, care păzește contra tuturor urmărilor, precum: **nervositate, insomnie, amețeli și flegmă.**

În urma compoziției sale excelente, având **vin de Samos, picături de Baldrian, sirup de smeură și de ci-reșe.** **Baldrianum** este de recomandat și contra **constipției și diareei** precum și la toate cazurile, când se reclamă întărirea organismului.

Baldrianum Dr. Engel nu conține absolut nici o materie stricăcioasă și se poate întrebuița și din partea celor cu construcție mai slabă, precum dame și copii, timp mai îndelungat. E de preferat să se ia dimineața pe nemâncate și seara înainte de culcare în cantitate de un pânar de licheur. Copiii și cei slabi să ia **Baldrianum** în apă caldă și să-l îndulcească cu puțin zahăr.

Baldrianum Dr. Engel se află în sticle de 3 și 4 coroane în toate farmaciile din Ungaria, precum și în Arad, Aradul-nou, Glogovác, Györök, Ménes, Paulis, Lippa, Hidegkut, Vinga, Székesut, Pécska, Tornya, Világos, Egres, Nádas, Berzova, Orczifalva, Merczifalva, Sándorháza, Bogaros, Szerb-Sz.-Péter, Perjámos, Szemlak, Sáralfalva, Nagylak. Farmaciile din Arad trimit în ori-ce parte.

Să ne păzim de imitații!

Cereți numai

Baldrianum Dr. Engel!

Români! Replantați ville, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“

ÎNȘOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
 ERZSÉBETVÁROS — (Kisköküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă, pe lângă cele mai moderate prețuri și soiuri de vin de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoi, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la înșoțirea economică

„MUGURUL“
 ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n-au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băeții la cursul practic de altoi!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!!